

Uloga zadužnice kao instrumenta osiguranja naplate potraživanja u platnom prometu Republike Hrvatske

Jelenčić, Martin

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:583243>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-29**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJ

Martin Jelenčić

**ULOGA ZADUŽNICE KAO INSTRUMENTA OSIGURANJA
NAPLATE POTRAŽIVANJA U PLATNOM PROMETU RH**

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni specijalistički diplomski studij

Poslovno upravljanje

Kolegij: Financije i bankarstvo

Mentor: Mr. sc. Željko Martišković

Broj indeksa autora: 0619412028

Karlovac, 2015.

SADRŽAJ

	Stranica
1. UVOD.....	7
1.1. Predmet i cilj rada.....	7
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja.....	7
1.3. Sadržaj i struktura rada.....	8
2. PLATNI PROMET RH I INSTRUMENTI OSIGURANJA	9
2.1. Platni promet RH	9
2.2. Instrumenti osiguranja naplate potraživanja	11
3. RAZVOJ ZADUŽNICE I NJEZINOG ZNAČAJA U PLATNOM PROMETU RH	14
3.1. Usporedba mjenice i zadužnice kao instrumenata osiguranja naplate	15
4. DEFINICIJA I GLAVNA OBILJEŽJA ZADUŽNICE	20
4.1. Zaduznica u ulozi vrijednosnog papira.....	20
4.2. Zaduznica u ulozi javne isprave.....	21
5. PRAVNE ZNAČAJKE ZADUŽNICE.....	23
5.1. Zaduznica kao pravomoćno rješenje o ovrsi i ovršna isprava	23
5.2. Zaduzničko jamstvo.....	24
5.3. Prijenos zaduznice	25
5.4. Zloupotreba zaduznice.....	27
5.4.1. Dvostruka naplata zaduznice.....	28
5.4.2. Krivotvorenje zaduznice.....	28
5.4.3. Izdavanje zaduznice bez pokrića	29
5.4.4. Privremena mjera	30
5.4.5. Amortizacija zaduznice	31
5.4.5.1. Postupak amortizacije	31
6. VRSTE ZADUŽNICA	34
6.1. Oblik i sadržaj obične zaduznice	34

6.2. Oblik i sadržaj bjanko zadužnice	38
6.3. Usporedba obične i bjanko zadužnice	43
7. IZDAVANJE ZADUŽNICE.....	44
7.1. Izdavanje obične zadužnice.....	45
7.2. Izdavanje bjanko zadužnice	46
7.3. Potvrda zadužnice/solemnizacija.....	47
7.3.1. Hrvatski registar zadužnica	47
7.3.1.1. Upis zadužnica potvrđenih/ovjerenih prije izmjena OZ-a NN 112/12	48
7.3.1.2. Upis zadužnica potvrđenih nakon izmjena OZ-a NN 112/12	50
7.3.1.3. Postupak upisa zadužnica u Registar	50
8. NAPLATA ZADUŽNICE	52
8.1. Zahtjev za naplatu zadužnice	52
8.2. Postupak naplate zadužnice.....	55
8.3. Zastoj naplate zadužnice	58
8.4. Naplata zadužnice sudskim putem.....	59
8.5. Naplata zadužnice na teret jamca.....	63
8.6. Naplata zadužnice državne uprave	65
8.7. Problem naplate starih zadužnica s obzirom na zakonske izmjene u 2014. god.	66
8.8. Broj i vrijednost naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.	67
9. ZAKLJUČAK	71
LITERATURA.....	74
POPIS ILUSTRACIJA	76
POPIS PRILOGA	77

ZAHVALA

Zahvaljujem se obitelji, prijateljima i kolegama na podršci tijekom studija. Zahvaljujem svima koji su svojim znanjem i savjetima pomogli u izradi rada. Posebno hvala kolegici i prijateljici Anici na konstruktivnim kritikama i moralnoj potpori.

Posebna zahvala mentoru mr. sc. Željku Martiškoviću čija su me predavanja ponovno potaknula da završni rad i na diplomskoj razini napišem iz područja financija.

Završni rad posvećujem kumčetu Borni čije rođenje nas je sve razveselilo.

Znanje je tek onda znanje kad je stečeno naporom vlastite misli, a ne pamćenjem.

Lav Nikolajevič Tolstoj

SAŽETAK

Zadužnica je specifičan instrument osiguranja naplate potraživanja, a zbog svojih karakteristika posebno je zanimljiva svim sudionicima gospodarskih kretanja. Ovaj rad prikazuje prednosti, nedostatke i specifičnosti zadužnice.

Zadužnica je instrument plaćanja i osiguranja plaćanja te kao takva sudjeluje u platnom prometu zbog čega se početni dio rada bavi definicijom platnog prometa, sudionika platnog prometa i načina na koji on funkcionira. Razvoj zadužnice prikazan je kronološki od njezinog uvođenja pa do danas. Kronološki prikaz omogućava da se razvoj postojećeg instrumenta promotri u povijesnom kontekstu i na taj način bolje shvati uloga zadužnice i njezin značaj.

S obzirom na ulogu koju ima u platnom prometu, zadužnica je predmet brojnih zakonskih i podzakonskih akata koji detaljno propisuju izgled zadužnice, način na koji se zadužnicom rukuje, učinke koje stvara i ostale karakteristike i svojstva. Zakonska regulativa vjerovnicima i dužnicima daje određenu sigurnost da je instrument koji imaju ili izdaju siguran i da neće ugroziti njihove poslovne interese.

Definiranje zadužnice i sustava u kojemu ona egzistira polazište je rada, ali ne i njegov najvažniji dio. Suština rada sadržana je u završnim poglavljima rada koja prikazuju praktičnu primjenu zadužnice. Poseban naglasak stavljen je na postupak izdavanja zadužnica sa svim specifičnostima i zakonskim uvjetima koji se moraju zadovoljiti da bi zadužnica poprimila svojstvo instrumenta osiguranja naplate. Druga važna stavka je postupak naplate, tj. situacija kada zadužnica mijenja status instrumenta osiguranja naplate u instrument naplate. Aktivacija zadužnice i postupak naplate detaljno su opisani i prikazani na primjerima.

KLJUČNE RIJEČI: instrument, naplata potraživanja, osiguranje naplate, zadužnica, platni promet

SUMMARY

Debenture is a specific instrument of payment insurance and because of its characteristics it is particularly interesting to all participants of economic trends. This paper presents the advantages, disadvantages and specifics of debentures.

Debenture is an instrument of payment and insurance of payment and as such participates in a payment system, which is why the first part of the paper deals with the definition of a payment system, payment system participants and the way it functions. The development of debenture is presented chronologically from its introduction until today. The chronological display makes it possible to observe the development of an existing instrument in a historical context and thus better understand the role of a debenture and its significance.

Concerning the role a debenture has in a payment system, it is subject to numerous laws and bylaws prescribing in detail the appearance of a debenture, the way it is handled, the effects it makes and its other characteristics and properties. The legislation gives to creditors and debtors a certain security that the instrument they have or is issued by them is safe and will not jeopardize their business interests.

Defining a debenture and the system in which it exists is a starting point of the paper, but not its most important part. The main point of the paper is contained in the final chapters which show the practical application of a debenture. Special emphasis is put on the procedure of issuing a debenture with all the specifics and legal requirements that should be met in order for debenture to acquire properties of an instrument of payment insurance. Another important item is a collection procedure, i.e. the situation when a debenture changes its status of the instrument of payment assurance in the instrument of payment collection. Activation of a debenture and collection procedures are described in detail and illustrated in examples.

KEY WORDS: instrument, debt collection, collection insurance, debenture, payment

1. UVOD

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet i cilj ovog završnog rada je prikazati značaj i ulogu zadužnice u gospodarstvu Republike Hrvatske (dalje u radu RH). Kao relativno novi instrument zadužnica doživljava značajan razvoj od 90-ih godina 20. st. pa do danas kada je postala neizostavna u poslovanju svakog gospodarskog subjekta. Zadužnica se posebno istaknula u razdoblju produžene krize kao instrument kojim se na brz i efikasan način može osigurati i/ili naplatiti potraživanja. Upravo su ta svojstva zadužnicu učinile „zvijezdom“ među ostalim instrumentima osiguranja naplate potraživanja. Cilj ovog rada je prikazati sve karakteristike, mogućnosti i pogodnosti ovog instrumenta koje pruža svom imatelju.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

U izradi ovog rada korištene su sljedeće metode istraživanja: desk metoda, metoda sinteze, metoda analize, metoda dedukcije i povijesna metoda. S obzirom da tema završnog rada obuhvaća usko i specifično područje financijskog poslovanja, dostupna literatura je malobrojna što je predstavljalo izazov u izradi rada. Uz nedostatak literature problem je predstavljala i činjenica da takva literatura brzo zastarijeva zbog učestalih zakonskih promjena koje se odnose na zadužnicu. Iz tog razloga u izradi rada korišteni su zakonski i podzakonski akti koji definiraju, uređuju i reguliraju zadužnicu i njezino korištenje. Uz stručnu literaturu i zakonske propise korišteni su stručni i znanstveni časopisi te stručni i znanstveni članci eksperata s područja ekonomije i prava koji se bave problematikom naplate i osiguranja naplate potraživanja.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Završni rad koncipiran je na način da se problematika vezana uz zadužnicu obradi kroz devet poglavlja. Nakon prvog poglavlja koje uvodno prikazuje sadržaj i metodologiju izrade rada, drugo poglavlje bavi se definicijom platnog prometa RH i instrumenata osiguranja kao preduvjetom za razumijevanje i detaljniju analizu zadužnice.

Treće poglavlje daje pregled povijesnog razvoja zadužnice kao instrumenta osiguranja. Poglavlje se bavi pojavom zadužnice, njezinim razvojem i postupnim uvođenjem u svakodnevnu primjenu u platnom prometu. Uz povijesni razvoj poglavlje donosi i usporedbu dva najznačajnija instrumenta, mjenice i zadužnice. Usporedba prikazuje prednosti i nedostatke oba instrumenta.

Četvrto poglavlje donosi definiciju zadužnice, njezine glavne karakteristike i obilježja. Poglavlje prikazuje zadužnicu u ulozi vrijednosnog papira i javne isprave. Četvrto poglavlje bavi se općim karakteristikama zadužnice, dok je peto poglavlje posvećeno pravnim značajkama i bavi se zadužnicom kao pravomoćnim rješenjem o ovrsi, ovršnom ispravom, zadužničkim jamstvom, prijenosom zadužnice i posebno obrađuje zlouporabu zadužnice.

Šesto poglavlje posvećeno je vrstama zadužnica, tj. definiranjem i usporedbom obične i bjanko zadužnice, a sedmo poglavlje prikazuje postupak izdavanja obične i bjanko zadužnice u teoriji i praktično sa svim specifičnostima koje su vezane uz njih.

Osmo poglavlje detaljno prikazuje naplatu zadužnice, uključujući redovni postupak naplate i naplatu sudskim putem. Naplata prikazuje sve faze postupka od prikupljanja i pripreme potrebne dokumentacije pa do pokretanja ovršnog postupka pred nadležnim sudom. Deveto poglavlje donosi završnu misao rada.

2. PLATNI PROMET RH I INSTRUMENTI OSIGURANJA

Svaki gospodarski subjekt koji posluje s fizičkim ili pravnim osobama nastoji svoju robu ili usluge naplatiti odmah ako je to moguće. U praksi je situacija nešto drugačija i plaćanja između vjerovnika i dužnika najčešće su odgođena za 30 do 60 dana, a u iznimnim slučajevima i duže. Rokovi plaćanja uređeni su i propisani Zakonom o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi.¹ S obzirom da se odgodom plaćanja kod vjerovnika javlja neizvjesnost naplate potraživanja od dužnika, on je dužan poduzeti mjere kojima će osigurati naplatu potraživanja i tako zaštititi svoje poslovanje. Kada se usluga ili roba ne naplati odmah ili u cijelosti vjerovnik može zatražiti od dužnika neki od instrumenata osiguranja naplate potraživanja (dalje u radu instrumenti osiguranja). Instrumenti koji se koriste u te svrhe su: mjenica, ček, zadužnica, jamstvo, bankarska garancija, carinska garancija. Vjerovnik je taj koji će odrediti koji instrument će dužnik izdati za osiguranje plaćanja, a u praksi su to najčešće mjenice i zadužnice.

2.1. Platni promet RH

Navedeni instrumenti osim primarne funkcije osiguranja naplate često u praksi služe za naplatu potraživanja, tj. njihovim podnošenjem na naplatu terete se transakcijski računi dužnika i novčana sredstva prebacuju se na račun vjerovnika čime instrumenti osiguranja naplate postaju dio platnog prometa. S obzirom da je zadužnica zajedno s ostalim instrumentima osiguranja dio platnog prometa RH, potrebno je na samom početku rada objasniti što je to platni promet i kako funkcionira.

Platni promet u svojoj suštini predstavlja sva plaćanja kojima se podmiruju potraživanja i tražbine između pravnih i fizičkih osoba. Plaćanja mogu biti tuzemna i inozemna. Tuzemni ili domaći platni promet odvija se između rezidenata jedne zemlje, dok se inozemni ili međunarodni platni promet realizira između rezidenata različitih zemalja u kojima su na snazi različiti valutni, carinski i pravni sustavi, a prilikom plaćanja vrši se konverzija jedne

¹ Čl. 11., Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, NN 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, dalje u radu ZFPPN.

nacionalne valute u drugu. Većina transakcija u platnom prometu je negotovinska i realizira se kao zapis u poslovnim knjigama sudionika platnog prometa.

Mali dio transakcija je gotovinski, a plaćanje gotovim novcem definira se kao izravna predaja gotovine jedne osobe drugoj, uplata na račun kod ovlaštene organizacije za obavljanje platnog prometa i isplata u ovlaštenoj organizaciji.²

Platni promet u RH uređuje Zakon o platnom prometu.³ Zakon uređuje i definira: platne usluge, pružatelje platnih usluga, obveze informiranja korisnika platnih usluga o uvjetima za pružanje usluga i pruženim platnim uslugama te druga prava i obveze u vezi s pružanjem i korištenjem platnih usluga, transakcijske račune i izvršenje platnih transakcija između kreditnih institucija, osnivanje, rad i nadzor nad institucijama za platni promet te osnivanje, rad i nadzor nad platnim sustavima.

Kao članica Europske unije (dalje u radu EU) Hrvatska je bila u obvezi uskladiti svoje zakonodavstvo s propisima EU pa je tako i ZPP u potpunosti usklađen s Direktivama EU.⁴

Država je odredila Hrvatsku narodnu banku (dalje u radu HNB) kao regulatorno tijelo zaduženo za nadzor platnog prometa RH, a u njegovoj je nadležnosti donošenje podzakonskih propisa kojima se regulira provedba zakona i funkcioniranje platnog prometa te vođenje registra institucija za platni promet. HNB također temeljem danih ovlasti koje proizlaze iz ZPP daje odobrenje za pružanje platnih usluga u RH pravnim osobama koje podnesu zahtjev i ispunjavju sve uvjete.⁵ U slučaju kršenja i nepoštivanja Zakona i propisa koji proizlaze iz Zakona, HNB će institucije koje se nađu u prekršaju sukladno zakonskim odredbama kazniti propisanim kaznama ili u krajnjem slučaju instituciji oduzeti odobrenje za pružanje platnih usluga.

² Mijatović E., Pokrišač D.: „Aktivnosti financijskih institucija RH s ciljem usklađivanja s EU sustavom platnog prometa“, *Učenje za poduzetništvo*, Vol. 3., No. 2, 2013., str. 119.

³ Zakon o platnom prometu, NN 133/09, 136/12, dalje u radu ZPP.

⁴ Čl. 1.a, ZPP, NN 133/09, 136/12.

⁵ Čl. 69.-72., ZPP, NN 133/09, 136/12.

Platne usluge u RH mogu pružati:⁶

- kreditna institucija sa sjedištem u RH
- institucija za elektronički novac sa sjedištem u RH
- institucija za platni promet sa sjedištem u RH
- HNB kad ne djeluje u svojstvu monetarne vlasti ili druge javne vlasti
- RH i jedinica lokalne ili područne (regionalne) samouprave kad ne djeluju u svojstvu javne vlasti
- kreditna institucija sa sjedištem u državi članici
- institucija za elektronički novac sa sjedištem u državi članici
- institucija za platni promet sa sjedištem u državi članici
- podružnica kreditne institucije iz treće države sa sjedištem u RH
- podružnica institucije za elektronički novac iz treće države sa sjedištem u RH
- Europska središnja banka kad ne djeluje u svojstvu monetarne vlasti ili druge javne vlasti.

2.2. Instrumenti osiguranja naplate potraživanja

Instrumenti osiguranja naplate potraživanja sastavni su dio svakodnevnog poslovanja svih subjekata u gospodarstvu. Njihovom upotrebom gospodarstvenici štite svoje poslovanje i smanjuju neizvjesnost naplate potraživanja za isporučene robe i/ili usluge. Instrumenti osiguranja posebno su na važnosti dobili 2008. god. kada je utjecaj globalne ekonomske krize uzrokovao nestabilnost zbog koje su poslovni subjekti na globalnom tržištu i tržištu RH postali još oprezniji po pitanju plaćanja i naplate potraživanja.

I dok je većina zemalja izašla iz recesije i prebrodila posljedice krize, RH se još uvijek bori s negativnim trendovima u gospodarstvu i posljedicama koje oni donose. Prije svega to su: visoka stopa nezaposlenosti, visoka stopa nelikvidnosti, veliki broj poduzeća koja su u proceduri predstečajne nagodbe ili je nad njima pokrenut stečaj te općenito loši gospodarski rezultati.

⁶ Čl. 5., ZPP, NN 133/09, 136/12.

Prije sklapanja poslova pregovaranje s kupcima/klijentima je od presudne važnosti. Potrebno je unaprijed dogovoriti sve detalje vezane uz posao, a plaćanje je stavka kojoj se kod pregovora treba posebno posvetiti pozornost. U idealnim uvjetima kupac/klijent će plaćanje izvršiti avansno, u cijelosti ili djelomično. Takvi poslovi su sigurni i kod njih ne postoji neizvjesnost naplate što omogućava menadžmentu poduzeća da se fokusira na druge stvari, a odnos s kupcima/klijentima se produbljuje i učvršćuje. S obzirom na već spomenute okolnosti u kojima posluju poduzeća u RH prije sklapanja posla uz pregovaranje je potrebno analizirati partnera s kojim ulazimo u posao, posebno ako se radi o novom partneru s kojim do sada nismo poslovali. Analizu partnera možemo brzo i jednostavno izvršiti provjerom njegovog boniteta⁷. Bonitet partnera najčešće se provjerava putem obrazaca BON-1⁸ i BON-2⁹ koji se mogu nabaviti uz plaćanje u relativno kratkom roku od Financijske agencije (dalje u radu FINA) ili tvrtke koja se bavi procjenom bonitetne izvrsnosti. Ovisno o bonitetu partnera menadžment mora donijeti ispravnu poslovnu odluku. Ako je bonitetna ocjena partnera dobra menadžment može procijeniti da osiguranje naplate nije potrebno. U slučaju kada bonitetna ocjena nije dobra ili je iznimno loša menadžment treba procijeniti isplati li se ulaziti u posao s takvim partnerom i preuzimati rizik nenaplate potraživanja. Trošak bonitetnih analiza kratkoročno može stvoriti poduzeću dodatni trošak, ali dugoročno je opravdan s obzirom da može na vrijeme upozoriti menadžment na partnera koji nije solventan i koji može ugroziti poslovanje poduzeća.

S obzirom na gospodarska kretanja i nelikvidnost većine subjekata na tržištu, instrumenti osiguranja neizostavni su u ugovaranju poslova i poslovanju općenito, bez obzira o kojoj se djelatnosti radi. Od svojih klijenata/kupaca instrumente osiguranja traže osiguravajuća društva za osiguranje naplate polica osiguranja, davatelji leasinga od primatelja leasinga, banke za osiguraje odobrenih kredita, javna poduzeća i državne institucije u postupcima javne nabave kao jamstvo, carinska uprava za plaćanje duga koji bi mogao nastati za trošarinske proizvode i

⁷ Engl. Creditworthiness; je ocjena vjerojatnosti nastupanja insolventnosti u poduzeću, tj. promatra se solventnost poduzeća ili sposobnost da podmiruje dospjele obveze. U širem smislu to je analiza cijelog poduzeća na temelju završnog računa, a u obzir se uzima ukupna ekonomska situacija u poduzeću kao i ugled poduzeća. Uz solventnost bonitetna analiza u širem smislu promatra likvidnost poduzeća i kreditnu sposobnost poduzeća.

⁸ BON-1 sadrži: opće podatke o poslovnom subjektu, podatke i pokazatelje o poslovanju poslovnog subjekta u protekle dvije godine, kretanje broja zaposlenih i njihove prosječne plaće, stanje novčanih sredstava tijekom proteklih razdoblja, rang tvrtke u razredu, tj. u odnosnoj djelatnosti, objašnjenja navedenih pokazatelja.

⁹ BON-2 sadrži: opće informacije o poduzeću, stanje sredstava na računu, iznos primitaka na račun u posljednjih 30 dana, prosječno stanje sredstava na računu u posljednjih 30 dana, iznos odobrenog okvirnog kredita, iznos evidentiranih nepodmirenih obveza, broj dana neprekidne blokade računa, broj dana blokade računa u posljednjih 6 mjeseci.

druge pravne i fizičke osobe. Instrumente osiguranja u svom poslovanju koristi čak i Hrvatski zavod za zapošljavanje za niz programa dodatnog obrazovanja i stručnog osposobljavanja nezaposlenih osoba kako bi se osigurao u slučaju da polaznik odustane od programa ili odbije ponuđeni posao nakon završenog osposobljavanja.

Jedan od načina kako menadžment može osigurati naplatu potraživanja je:¹⁰

- klasifikacija klijenata prema vrsti osiguranja koje daju
- kontrola potraživanja
- ustupanje naplate potraživanja.

Klijente i/ili partnere s kojima poduzeće posluje treba klasificirati prema instrumentima osiguranja i sukladno tome definirati prioritetne klijente i način ophođenja prema njima, tj. isti tretman neće imati klijent koji će kao instrument osiguranja dostaviti zadužnicu i klijent bez instrumenta osiguranja. Uz odgovarajući instrument osiguranja menadžment mora odrediti limit zaduženja i definirati rokove plaćanja koje je zatim potrebno pomno pratiti kako bi se na vrijeme moglo reagirati. Kod prekoračenja rokova naplate potrebno je reagirati na način da se pokrenu mehanizmi naplate bilo izvansudskim ili sudskim putem. Često je za manje gospodarske subjekte koji ne raspolažu kadrovima koji mogu kvalitetno provesti naplatu problematičnih potraživanja rješenje ustupanje naplate potraživanja specijaliziranim poduzećima za naplatu. Kada se iscrpe sve mogućnosti izvansudske naplate, potraživanje se može ustupiti odvjetničkim društvima koja će pokušati naplatiti potraživanje sudskim putem.

Instrumenti osiguranja koji se često koriste u praksi su: mjenica, ček, zadužnica, jamstvo, zalog na stvarima i pravima, bankarska garancija i carinska garancija. Od navedenih instrumenata najkvalitetniji instrument je bankarska garancija, dok su mjenica i zadužnica najčešće korišteni instrumenti u praksi, a u nastavku rada će biti detaljnije prikazani.

¹⁰ Naplata i osiguranje potraživanja: Udruženje obrtnika Poreč, www.uoporec.hr, 12.01.2015.

3. RAZVOJ ZADUŽNICE I NJEZINOG ZNAČAJA U PLATNOM PROMETU RH

Zadužnica je relativno novi instrument osiguranja naplate potraživanja ali ne i potpuno nepoznat na našim prostorima. Pod nazivom Schuldschein korištena je za vrijeme Austro-Ugarske uprave kao instrument osiguranja. Sadržajno nije u potpunosti istovjetna zadužnici koja je u današnje vrijeme u uporabi, ali sadržavala je obilježja zadužnice i obveznice. Zakonski je definirana čl. 1428. Općeg građanskog zakonika za njemačke nasljedne teritorije koji je proglašen 01.06.1811. god., a na snagu je stupio 01.01.1812. god.¹¹

U novijoj Hrvatskoj povijesti zadužnica je ušla u pravni i platni sustav RH 11.08.1996. god. stupanjem na snagu Ovršnog zakona¹² kao dobrovoljni instrument osiguranja naplate kojeg izdaje dužnik dajući pritom suglasnost da se vjerovnikova potraživanja namire pljenidbom svih računa dužnika kod banaka. Potreba za zadužnicom javila se zbog problema sa solventnosti gospodarskih subjekata te sporog i neučinkovitog pravosuđa u prisilnoj naplati potraživanja. Članak 138. OZ-a donio je novi „instituti zapljene po pristanku dužnika“ koji je trebao riješiti probleme naplate i osiguranja naplate potraživanja. Institut je trebao vansudskim putem na brz, jednostavan i učinkovit način omogućiti vjerovniku naplatu sa svih računa dužnika. Institut nije zaživio u praksi koja je i dalje preferirala naplatu akceptnim nalogom¹³ koji je bio jednostavan za uporabu, učinkovit u naplati i raširen u svakodnevnoj uporabi i poslovanju gospodarskih subjekata.

OZ-om koji stupa na snagu 03.04.1999. god. neuspjeli „instituti zapljene po pristanku dužnika“ uz brojne izmjene i proširenja uporabnih mogućnosti razvio se u novi „instituti zadužnice“. Ni izmjenjeni instituti nije polučio veći uspjeh u široj uporabi, a prvi subjekti koji uvode zadužnicu u svoje poslovanje su poslovne banke koje ga koriste za osiguranje kredita. Ni ukidanje opće prihvaćenog akceptnog naloga nije išlo u korist zadužnice, već u korist

¹¹ Njem. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch für die gesammten Deutschen Erbländer der Oesterreichischen Monarchie; zakonik je primjenjivan u zemljama Austro-Ugarske monarhije; Lihtenštajn, Mađarska, Hrvatska, Slavonija, Vojvodina i Banat te dijelovi današnje Rumunjske.

¹² Ovršni zakon, NN 57/96 i 29/99, dalje u radu OZ.

¹³ Nalog koji je služio kao instrument plaćanja i osiguranja plaćanja, uz uvjet da je na dan dospeća na računu izdavatelja bila dovoljna količina novca. Izdavatelj bi nalog predao vjerovniku koji bi ga na dan dospjeća predao na naplatu instituciji koja obavlja poslove platnog prometa.

obračunskog čeka¹⁴ koji ga zamjenjuje po učestalosti korištenja. Upotreba obračunskog čeka ukinuta je donošenjem i stupanjem na snagu Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku, sadržaju i uporabi obrazaca platnog prometa.¹⁵

Akceptni nalog i obračunski ček zamjenila je mjenica koja je određeno vrijeme bila najrašireniji instrument osiguranja naplate. Stalnim razvojem zadužnice kao instrumenta prepoznate su njezine mogućnosti i prednosti nad mjenicom i ostalim instrumentima zbog čega je danas najčešće korišten instrument osiguranja.

3.1. Usporedba mjenice i zadužnice kao instrumenata osiguranja naplate

Mjenica i zadužnica dva su najrelevantnija instrumenta osiguranja koja su trenutno u upotrebi u RH. Riječ je o formalnim ispravama čiji je oblik i sadržaj definiran i reguliran zakonskim propisima.

Mjenica je prema svim svojim karakteristikama vrijednosni papir po naredbi dok je zadužnica pisana isprava, ali ispunjava sve bitne uvjete potrebne da bi se uvrstila u skupinu vrijednosnih papira. Oba instrumenta posjeduju neka zajednička obilježja kao vrijednosni papiri:¹⁶

- pisane isprave
- strogo formalni papiri
- obligacijski vrijednosni papiri
- prezentacijski vrijednosni papiri
- sadrže apstraktnu vezu.

¹⁴ Instrument bezgotovinskog plaćanja kojim su se novčana sredstva prebacivala s računa dužnika na račun vjerovnika knjižnim prijenosom.

¹⁵ Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku, sadržaju i uporabi obrazaca platnog prometa, NN 12/02

¹⁶ Briški D. et. al.: *Plaćanje i osiguranje plaćanja*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011., str. 289.

Tablica 1.: Usporedba mjenice i zadužnice

	MJENICA	ZADUŽNICA
Svrha izdavanja	<ul style="list-style-type: none"> • Plaćanje • Osiguranje plaćanja ◀= 	<ul style="list-style-type: none"> • Plaćanje • Osiguranje plaćanja ◀=
Izdavatelj	<ul style="list-style-type: none"> • Fizičke i pravne osobe ◀= 	<ul style="list-style-type: none"> • Fizičke i pravne osobe ◀=
Izdavanje	<ul style="list-style-type: none"> • Popunjavanjem mjeničnog blanketa, u nekim slučajevima uz mjenicu se izdaje i mjenično očitovanje 	<ul style="list-style-type: none"> • Popunjava se tiskani obrazac ili se izdaje računalno, mora se potvrditi (solemnizirati) kod javnog bilježnika
Jamstvo	<ul style="list-style-type: none"> • Aval • Žiro jamstvo • Avalisti/žiranti solidarno odgovorni 	<ul style="list-style-type: none"> • Jamac u zadužnici (izjava jamca mora biti solemnizirana) • Jamci imaju položaj jamaca plataca
Prenosivost	<ul style="list-style-type: none"> • Prenosiva indosamentom 	<ul style="list-style-type: none"> • Prijenos vjerovnikovom pisanom izjavom (s ovjerom potpisa kod javnog bilježnika)
Isplata	<ul style="list-style-type: none"> • Po viđenju prilikom podnošenja na naplatu • Mjenica s dospjećem na dan dospjeća ili nekoliko dana ranije • Podnošenje na naplatu banci domicilijatu - banka koja treba teretiti račun dužnika • Nenaplaćena mjenica ne zadržava se u banci u evidenciji redosljeda plaćanja 	<ul style="list-style-type: none"> • Podnosi se na naplatu FINA-i • Terete se svi računi dužnika ili jamaca • U slučaju nenaplate zadužnica se zadržava u redosljedu plaćanja, istovremeno se može teretiti i jamce i zadržati u redosljedu plaćanja na računima jamaca
Ovrha	<ul style="list-style-type: none"> • Nakon podizanja protesta kada je potrebno pokreće se ovrha • Dužnik može protiv rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave (mjenice) izjaviti prigovor, ovršni postupak time postaje parnični postupak 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaduznica ima svojstvo ovršne isprave • Ne postoji mogućnost prigovora već samo mogućnost žalbe

Izvor: Briški D. et. al.: *Plaćanje i osiguranje plaćanja*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011., str. 290-294.

Tablica 1. uspoređuje mjenicu i zadužnicu te prikazuje prednosti i nedostatke oba instrumenta. Mjenica i zadužnica izdaju se sa svrhom podmirenja obveza proizašlih iz pravnih ili češće trgovačkih poslova. Pod podmirenjem obveza podrazumijeva se plaćanje tražbina koje vjerovnik potražuje od dužnika. Namirenje tražbina realizira se podnošenjem na naplatu mjenice (bjanko ili potpune) ili zadužnice (bjanko ili obične). Ako se plaćanje ne vrši odmah po zaključenju posla već je odgođeno ili je dogovorena obročna otplata, tada se navedeni instrumenti koriste za osiguranje naplate.

Mjenicu i zadužnicu mogu izdati pravne i fizičke osobe uz uvjet da imaju poslovnu sposobnost¹⁷.

Kada je riječ o izdavanju instrumenta osiguranja tada je mjenica u prednosti zbog jednostavnije, brže i jeftinije procedure izdavanja. Mjenice se izdaju ispunjavanjem praznih blanketa¹⁸ koji sadrže sve bitne sastojke mjenice čime se olakšava postupak izdavanja mjenice. Zaduhnice se također izdaju popunjavanjem za to predviđenih tiskanica¹⁹, ali njihovo izdavanje mora biti potvrđeno²⁰ od strane javnog bilježnika što čitav postupak usporava i poskupljuje. Trošak potvrde ili solemnizacije ovisi o iznosu na koji se zaduhnica izdaje, a kreće se od minimalnog iznosa od 100,00 kn pa do maksimalnog iznosa od 500,00 kn.²¹

Mjenica i zaduhnica mogu se dodatno ojačati jamstvima čime će vjerovnik dodatno osigurati naplatu tražbine od dužnika. Mjenice se mogu ojačati avalom²² ili žiro jamstvom²³. Žiro jamstvo u praksi je nešto češće od avala, a vjerovnik može od izdavatelja mjenice uvjetovati vrstu jamstva, broj i vrstu avalista ili žiranata. Zaduhnica se također može ojačati jamstvom na način da u zaduhnici ili u popratnoj ispravi jamac da izjavu kojom jamči za obvezu koja proizlazi iz zaduhnice. Poput zaduhnice i izjava o jamstvu mora biti potvrđena od strane javnog bilježnika što sa sobom donosi dodatne troškove. U slučaju da se instrumenti ne naplate od dužnika, na plaćanje se pozivaju jamci. Avalisti i žiranti solidarno su odgovorni imatelju mjenice, a ta odgovornost dolazi do izražaja tek u regresnom postupku. Kod zaduhnice jamci imaju položaj jamaca plataca, što znači da vjerovnik može zahtijevati naplatu od glavnog dužnika, od jamca ili od obojice u isto vrijeme.²⁴

¹⁷ Svojstvo koje imaju fizičke i pravne osobe, a očituje se u činjenici da svojim djelovanjem i očitovanjima volje stječu prava i obveze.

¹⁸ Prije svega predviđen je za izdavanje trasiranih mjenica, dok za vlastite mjenice ne postoji blanket.

¹⁹ Određeno Pravilnikom o obliku i sadržaju zaduhnice, NN 115/12, dalje u radu POSZ.

²⁰ Solemnizacija ili potvrda kod javnog bilježnika; postupak u kojemu javni bilježnik provjerava odgovara li zaduhnica propisanoj formi i sudionicima pojašnjava posljedice pravnog posla.

²¹ Čl. 7., Pravilnik o nagradama i naknadi troškova javnih bilježnika u ovršnom postupku, NN 139/10.

²² Neprikriveno mjenično jamstvo kojim mjenični jamac (avalist) jamči za ispunjenje mjenične obveze nekoga od mjeničnih dužnika.

²³ Prikriveno mjenično jamstvo gdje žirant potpisuje mjenicu kao trasant ili indosant, ali stvarno to nije unatoč činjenici da potpisom postaje mjenični obveznik prema imatelju mjenice.

²⁴ Čl. 111., st. 3., Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, dalje u radu ZOO.

Važna karakteristika instrumenata osiguranja je mogućnost prenošenja na treće osobe. Kod mjenice prijenos tražbine se vrši indosamnetom²⁵ na treće osobe, a indosant potpisom indosamenta postaje mjenični obveznik i s drugim potpisnicima odgovara solidarno da će se tražbina koja proizlazi iz mjenice isplatiti. Zadužnica se također može prenositi na treće osobe i to pisanom ispravom koja može biti sačinjena na samoj zadužnici ili kao posebna isprava. Bilo da je izjava na zadužnici ili kao posebna isprava, prijenos mora biti ovjeren od strane javnog bilježnika i predan novom imatelju kako bi tražbina iz zadužnice bila prenesena. Razlog zbog kojeg se vrijednosni papiri najčešće prenose je podmirenje obveze ili eskont kako bi imatelj došao do novca prije dospijeca. Kod oba instrumenta moguć je neograničen broj prijenosa, ali prijenos zadužnice zahtjeva ovjeru izjave kod javnog bilježnika koja sa sobom nosi dodatne troškove.

Mjenica se podnosi na naplatu banci domicilijatu²⁶ i naplativa je po viđenju ili se podnosi na naplatu na dan dospijeca, idealno nekoliko dana prije dospijeca. U slučaju da dužnik u trenutku podnošenja mjenice na naplatu nema dovoljno sredstava na računu banka će na mjenicu staviti zabilješku i vratiti je imatelju bez zadržavanja mjenice u redosljedju plaćanja. Prednost zadužnice nad mjenicom je mogućnost blokade dužnika. Kada dužnik nema dovoljno sredstava na računu da bi se zadužnica naplatila u cijelosti, FINA zadržava zadužnicu u redosljedju naplate. Zadužnica se na naplatu podnosi FINA-i, a njezinim podnošenjem na naplatu plijene se svi računi dužnika, uključujući i oročena sredstva. Još jedna prednost zadužnice nad mjenicom je ta što zadužnica ima svojstvo pravomoćnog rješenja o ovrsi i to je čini efikasnijom u postupku naplate, tj. protiv nje nema pravnog lijeka²⁷.

Kada nije moguće naplatiti mjenicu ili zadužnicu vjerovnik tada pokreće ovršni postupak kako bi sudskim putem naplatio svoje potraživanje. Mjenica koja nije naplaćena prije

²⁵ Engl. Endorsement; izjava kojom indosant - prenositelj prenosi prava iz vrijednosnog papira na indosatara - stjecatelja. Prijenos se vrši pisanom izjavom, najčešće na poleđini vrijednosnog papira od kuda i dolazi naziv; indosso – na leđima.

²⁶ U mjeničnom poslovanju domicilijat označava banku koja je dužna izvršiti naplatu po mjenici sa računa izdavatelja na račun imatelja mjenice.

²⁷ Izjava volje kojom ovlaštenik od nadležnog tijela višega stupnja traži ispitivanje zakonitosti akta koji je donijelo niže tijelo.

pokretanja ovrhe podnosi se javnom bilježniku na protest kada je to potrebno, a tek onda pokreće se ovrha na svim računima dužnika ili nad drugim predmetima ovrhe. Ako se na mjenici nalazi potpis jednog ili više jamaca tada će oni solidarno odgovarati za namirenje tražbine. Ovrha se može pokrenuti protiv jednog, više ili svih potpisnika mjenice. S obzirom da zadužnica ima svojstvo pravomoćnog rješenja o ovrsi njezinim podnošenjem na naplatu plijene se svi računi dužnika kod svih poslovnih banaka. Ako na računima dužnika nema dovoljno sredstava tada se vjerovnik može naplatiti pljenidbom nad drugim predmetima ovrhe. I dok protiv rješenja o ovrsi koje je doneseno na temelju ovršne isprave (zadužnice koja ima svojstvo pravomoćnog rješenja o ovrsi) nema pravnog lijeka, tj. moguća je žalba ali s određenim ograničenjima, kod rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave (mjenice) dužnik može uložiti prigovor čime će ovršni postupak postati parnični postupak.

Usporedbom ova dva najznačajnija instrumenta prikazane su sve njihove prednosti i nedostaci koji ih definiraju i zbog kojih se vjerovnici upravo za njih odlučuju kada od svojih dužnika traže instrument osiguranja. Zbog zakonskih promjena koje su išle u prilog razvoja zadužnice i njezine pojačane upotrebe u praksi, mjenica je izgubila na važnosti i danas se manje koristi kao instrument osiguranja i instrument plaćanja. Tu ulogu preuzela je zadužnica koja se unatoč nešto većim troškovima izdavanja dokazala kao pouzdaniji instrument koji svom imatelju pruža veću razinu sigurnosti naplate od mjenice. Osim veće sigurnosti zadužnica svom imatelju pruža i veće mogućnosti kada je riječ o redovnoj i prisilnoj naplati.

4. DEFINICIJA I GLAVNA OBILJEŽJA ZADUŽNICE

Zadužnica je instrument naplate i instrument osiguranja koji dužnik izdaje u formi pisane isprave. Da bi zadužnica poprimila svojstvo pravomoćnog rješenja o ovrsi i na taj način ispunila svoju svrhu naplate, tj. osiguranja naplate potraživanja potrebno je potvrditi zadužnicu kod javnog bilježnika. Nakon tog čina vjerovnik temeljem zadužnice koju je primio od dužnika može radi naplate potraživanja plijeniti sve račune dužnika kod poslovnih banaka u korist svojeg računa.

4.1. Zaduznica u ulozi vrijednosnog papira

S obzirom da je forma zadužnice definirana zakonskim aktima²⁸ možemo ju okarakterizirati kao strogo formalnu ispravu, a uz ostala obilježja spada i u skupinu vrijednosnih papira. Zaduznica je obligacijski vrijednosni papir što znači da iz njezinog izdavanja proizlazi obligacija ili obveza koju njezin izdavatelj/dužnik mora ispuniti na traženje imatelja/vjerovnika.

Vrijednosni papir mora sadržavati sljedeće bitne sastojke:²⁹

- naznaku vrste vrijednosnog papira
- tvrtku, odnosno naziv i sjedište, odnosno ime i prebivalište izdavatelja vrijednosnog papira
- tvrtku, odnosno naziv ili ime osobe na koju, odnosno po čijoj naredbi vrijednosni papir glasi, ili naznaku da papir glasi na donositelja
- točno naznačenu obvezu izdavatelja koja proizlazi iz vrijednosnog papira
- mjesto i nadnevak izdavanja vrijednosnog papira, a kod onih koji se izdaju u seriji i njihov serijski broj
- potpis izdavatelja vrijednosnog papira, odnosno faksimil potpisa izdavatelja vrijednosnih papira koji se izdaju u seriji.

²⁸ POSZ, NN 115/12.

²⁹ Čl. 1136., ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11.

U navedenim uvjetima koje propisuje ZOO za vrijednosne papire možemo prepoznati zadužnicu i kao takvu smatrati je vrijednosnim papirom. Prvi uvjet koji zadužnica kao vrijednosni papir mora zadovoljiti je jasno naznačen naziv. Kod obične zadužnice taj uvjet nije ispunjen, ali kod bjanko zadužnice navedeni kriterij je zadovoljen. Drugi i treći uvjet koji zadužnica treba zadovoljiti su podaci o izdavatelju/dužniku i imatelju/vjerovniku vrijednosnog papira, a svaka ga zadužnica sadrži. Izjava dužnika o suglasnosti naplate tražbine vjerovnika zadovoljava četvrti uvjet; točno naznačene obveze izdavatelja vrijednosnog papira, dok je peti i šesti uvjet sastavni dio zadužnice. Sve navedene uvjete koje zahtjeva ZOO zadužnica zadovoljava, a sam izgled zadužnice s navedenim elementima detaljno propisuje čl. 4. POSZ.

4.2. Zaduznica u ulozi javne isprave

Izmjenama OZ-a koje su stupile na snagu 01.01.2011. god. zadužnice koje su do tada izdavane kao privatne isprave uz ovjeru potpisa izdavatelja moraju se sukladno zakonskim odredbama potvrditi od strane javnog bilježnika.³⁰ Potvrdom javnog bilježnika zadužnica gubi status privatne isprave i postaje javna isprava.

Posljedica zakonskih promjena je povećana dokazna snaga zadužnice i jačanje položaja i sigurnosti vjerovnika koja se očituje u presumpciji istinitosti³¹. Uvedena je i nova odredba koja određuje da je bjanko zadužnica istinita u pogledu sadržaja ako je vjerovnik naknadno upisao iznos tražbine koji je manji ili jednak onome za koji mu je dužnik izdao suglasnost u trenutku kada je potvrđena kod javnog bilježnika. Ova odredba također ima svrhu zaštite položaja vjerovnika.

³⁰ Čl. 59., Zakon o javnom bilježništvu, NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09, dalje u radu ZJB.

³¹ Javna isprava dokazuje ono što se njome utvrđuje ili potvrđuje - sadržaj je istinit.

Prilikom potvrde zadužnice javni bilježnik mora ispitati postojanje poslovne sposobnosti izdavatelja/potpisnika zadužnice i upozoriti na eventualne nedostatke u punomoći ili nepostojanje ovlaštenja za izdavanje/potpisivanje zadužnice.³²

Sukladno čl. 58. ZJB javni bilježnik dužan je izdavatelju objasniti smisao izdavanja zadužnice te obveze koje proizlaze izdavanjem zadužnice. Izjave izdavatelja/potpisnika sastavljaju se u pisanom obliku i javni bilježnik ih čita izdavatelju kako bi se uvjerio da sadržaj isprave odgovara volji izdavatelja/potpisnika.

³² Čl. 34., ZJB, NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09.

5. PRAVNE ZNAČAJKE ZADUŽNICE

Zadužnica se smatra jednostranim i formalnim pravnim poslom. Jednostranim pravnim poslom smatra se zbog očitovanja volje jednog sudionika pravnog posla, a formalnim zbog obveze izdavanja u pisanom obliku. Taj oblik zadužnice propisan je već spomenutim pravilnicima o obliku i sadržaju. Njezina formalnost proizlazi i iz obveze potvrde (solemnizacije) kod javnog bilježnika. Potvrdom javnog bilježnika smatra se da je zadužnica izdana sa svim učincima koji proizlaze iz njezinog izdavanja sukladno odredbama ZOO u čl. 291. i 292.

Kod zadužnice se javlja apstraktna obveza koja je neovisna od pravnog posla. Apstraktni pravni posao kod zadužnice je novčana obveza koja proizlazi iz zadužnice i odvojena je od pravnog posla. Najznačajnija posljedica koja proizlazi iz apstraktnosti obveze je isključivanje prigovora iz osnovnog posla u postupku ostvarivanja prava iz takve obveze.³³

5.1. Zaduznica kao pravomoćno rješenje o ovrsi i ovršna isprava

Dostavom zadužnice na naplatu u FINA-u ona će proizvesti učinke kao i dostavljeno pravomoćno rješenje o ovrsi, a temeljem kojeg će FINA izvršiti pljenidbu svih računa dužnika. Zaduznica se ne može pobijati redovnim niti izvanrednim pravnim lijekom s obzirom da se ne radi o sudskoj odluci. Pravna snaga koju zaduznica ima u postupku naplate daje vjerovniku određenu sigurnost da će naplatiti potraživanje od dužnika, uz uvjet da na računima dužnika ima dovoljno novčanih sredstava. Prednost zaduznice očituje se i u činjenici da pljenidba računa dužnika temeljem zaduznice pojednostavljuje i ubrzava naplatu te smanjuje troškove naplate za razliku od naplate parničnim ili ovršnim postupkom.

Ako vjerovnik ne uspije u naplati potraživanja pljenidbom računa dužnika, tada do izražaja dolazi svojstvo zaduznice kao ovršne isprave. U tom slučaju zaduznica se koristi kao osnova

³³ Amon F. et. al.: *Mjenica i zaduznica; i ostali načini podmirenja obveza; prijeboj, cesija, asignacija*, TEB Poslovno savjetovanje d.o.o., Zagreb, 2006., str. 213.

za pokretanje ovršnog postupka na drugim predmetima ovrhe (nekretnine, pokretnine, tražbine i sl.).

5.2. Zadužničko jamstvo

Zadužničko jamstvo zakonski je opisano u čl. 214. st. 2. OZ-a, a omogućava pristupanje jamaca prilikom izdavanja zadužnice ili naknadno. Tim činom jamci na sebe preuzimaju obvezu povrata duga vjerovniku, a vjerovnici postaju dodatno zaštićeni i njihov položaj se na ovaj način ojačava. Za povrat tražbine iz zadužnice može jamčiti više jamaca koji mogu pristupiti istovremeno ili odvojeno. Jamac može biti svaka pravna ili fizička osoba, a jamci pristupaju zadužnici na način da ispune podatke na stranici 2 obrasca zadužnice ili u posebnoj ispravi koja mora sadržavati sve podatke kao i izjava na samom obrascu zadužnice. Izjava jamca po obliku i sadržaju mora biti istovjetna izjavi dužnika, a to podrazumijeva i potvrdu javnog bilježnika.

Jamci iz zadužnice imaju status jamca platca što znači da su solidarni dužnici i za povrat duga odgovaraju vjerovniku kao i glavni dužnik. Ako postoji više jamaca, svi oni preuzimaju solidarnu odgovornost s glavnim dužnikom i ostalim jamcima. Jamci mogu ugovoriti i drugu vrstu odgovornosti koja se mora regulirati posebnim klauzalama u izjavama svih jamaca.

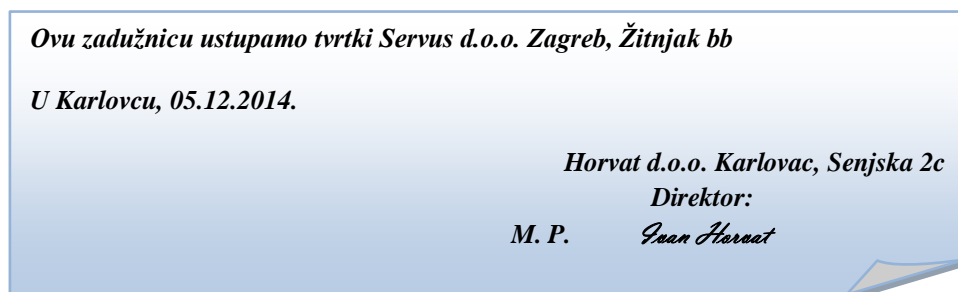
ZOO u čl. 111. st. 3. propisuje da vjerovnik može u svakom trenutku od glavnog dužnika i jamca tražiti da ispune obvezu povrata duga. Vjerovnik može tražiti naplatu duga od glavnog dužnika, jamca ili od obojice u isto vrijeme. Ako jamac ispuni obvezu povrata duga umjesto dužnika, temeljem čl. 120. ZOO jamcu pripada pravo regresa. Regresni zahtjev jamac podnosi najprije dužniku, a ako mu ovaj ne nadokandi iznos tražbine uvećan za pripadajuće kamate i eventualne dodatne troškove koje je jamac mogao imati u sporu s vjerovnikom ili zbog štete koju je pretrpio, jamac može pokrenuti parnični postupak protiv dužnika.

Izjava jamca iz zadužnice pravno je izjednačena sa zadužnicom, što vjerovniku daje mogućnost naplate od jamca u slučaju da tražbinu nije moguće naplatiti od glavnog dužnika. Izjava jamca poput zadužnice ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi i ima svojstvo ovršne isprave, tj. ako se vjerovnik ne naplati pljenidbom svih računa jamca, temeljem izjave jamca iz zadužnice može pokrenuti ovršni postupak na drugim predmetima ovrhe.

5.3. Prijenos zadužnice

Vjerovnik ili imatelj zadužnice može prava iz zadužnice prenijeti na neku drugu osobu koja tim činom stječe sva prava iz zadužnice koja je imao vjerovnik.³⁴ Prijenos se vrši tako da vjerovnik na strani 3. ili 4. obrasca zadužnice sačini izjavu kojom svoja prava prenosi na nekoga drugoga. Izjava se može sačiniti i na zasebnoj ispravi koja se prilaže zadužnici i na njoj se navode podaci koji ispravu povezuju sa zadužnicom. U oba slučaja prenositelj/vjerovnik mora ovjeriti potpis kod javnog bilježnika.

Slika 1.: Primjer izjave o prijenosu zadužnice na obrascu zadužnice

Izvor: Obrada autora prema; Briški D. et. al.: *Plaćanje i osiguranje plaćanja*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011., str. 353.

Uvjeti koji moraju biti zadovoljeni da bi prijenos zadužnice bio valjan su:³⁵

- izjava o prijenosu
- ovjera potpisa vjerovnika/prenositelja
- fizička predaja zadužnice.

³⁴ Čl. 214. st. 4., OZ, NN 112/12, 25/13, 93/14.

³⁵ Briški D. et. al.: op.cit., str. 353.

U praksi se često postavlja pitanje je li moguć prijenos zadužnice s vjerovnika na drugu osobu kao novog stjecatelja zadužnice i svih prava koja proizlaze iz nje. S obzirom da smo zadužnicu već definirali kao vrijednosni papir na nju se odnose odredbe čl. 1146. ZOO koji kaže da se vrijednosni papir može prenijeti kao prijenos punomoći, odnosno kao prijenos za zalog.

Čl. 214. st. 4. OZ-a govori o prijenosu prava iz zadužnice na „druge osobe“. Navedeni termin podlozan je različitom tumačenju. S jedne strane on može značiti da se zadužnica može prenijeti na više osoba istovremeno, dok se s druge strane termin može protumačiti na način da je prijenos zadužnice višestruk, tj. da zadužnicu sa svakim novim prijenosom stječe druga osoba što je i intencija zakonodavca.

Mišljenje stručnjaka je da se prijenosom zadužnice prenosi tražbina koja se smatra apstraktnom, tj. odvojena je od osnovnog posla zbog čega se smatra da kod prijenosa tražbine nema prijenosa tražbine iz osnovnog posla. Dio stručnjaka smatra da se prijenosom tražbine iz zadužnice prenosi i tražbina iz osnovnog posla.

Prijenos zadužnice s imatelja na primatelja najčešće se vrši zbog dužničko-vjerovničkih odnosa koji proizlaze iz gospodarskih aktivnosti dužnika i vjerovnika. Dužnik prenosi zadužnicu na vjerovnika s namjerom podmirivanja novčane tražbine, tj. kako bi podmirio svoju obvezu prema vjerovniku.

U slučaju smanjene likvidnosti imatelj zadužnice može se poslužiti zadužnicom da dođe do gotovog novca na način da tražbinu iz zadužnice proda prije njezina dospijeca. U tom slučaju imatelj će zadužnicu prenijeti na otkupitelja koji će imatelju za zadužnicu isplatiti novčani iznos iz zadužnice umanjen za ugovoreni diskont. Otkupitelj prijenosom stječe sva prava koja proizlaze iz zadužnice i po dospijecu tražbine podnosi zadužnicu na naplatu. Čl. 86. ZOO-a definira prenositelja kao odgovornu osobu koja jamči za istinitost zadužnice, tj. za postojanje tražbine u trenutku ustupanja. Odgovornost prenositelja važna je za situacije kada novi stjecatelj zadužnice ne može naplatiti zadužnicu zbog ispunjenja tražbine iz osnovnog posla od strane dužnika. Stjecatelj je u toj situaciji dužan vratiti zadužnicu dužniku, a prenositelja zadužnice temeljem odgovornosti za postojanje tražbine pozvati na plaćanje. Prenositelj uz to

odgovara i za naplativost zadužnice ako je tako ugovoreno.³⁶ Odgovornost se ugovara ugovorom o prijenosu zadužnice kao posebna isprava ili u izjavi na obrascu zadužnice, a odgovornost se može ugovoriti samo do visine tražbine uvećano za kamate, troškove ustupanja i troškove postupanja protiv dužnika.

Prijenos zadužnice kao vrijednosnog papira vrši se cesijom³⁷ što je zakonski definirano čl. 1143. ZOO-a. Prijenos cesijom odvija se između cedenta i cesionara, dok cesus ne sudjeluje u prijenosu niti je potrebno njegovo dopuštenje, a prenositelj je dužan obavijestiti cesusa o prijenosu.³⁸ Prijenos prava iz zadužnice cesijom zakonski je propisan ZOO-a, čl. 80. - 89.

5.4. Zloupotreba zadužnice

Dužničko-vjerovnički odnosi u gospodarskom poslovanju zasnivaju se na povjerenju, a isto se očekuje i u poslovanju sa zadužnicama kao vrijednosnim papirima. S obzirom da zadužnica ima snagu pravomoćnog rješenja o ovrsi i njezinom aktivacijom plijene se svi računi dužnika, faktor povjerenja između subjekata koji posluju je od presudne važnosti. Činjenica da se od sudionika u poslovanju očekuje poštenje, ne znači da će se svi toga i pridržavati pa se u praksi često susreću i zloupotrebe zadužnica. Zloupotreba povjerenja u gospodarskom poslovanju kažnjiva je čl. 246. Kaznenog zakona³⁹. Korištenje zadužnica u gospodarskom okruženju može dovesti do kršenja navedenog članka KZ čime prekršitelj u slučaju povrede dužnosti zaštite tuđih imovinskih interesa ili pribavljanja sebi ili drugoj osobi protupravnu imovinsku korist može biti kažnjen kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. U slučaju znatnijih šteta i imovinske koristi kazna za počinitelja je od jedne do deset godina zatvora.

³⁶ Čl. 87., ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11.

³⁷ Cesija ili ustupanje tražbine prijenos je tražbine od vjerovnika (cedent) na novog vjerovnika (cesionar) pri čemu dužnik (cesus) i tražbina ostaju isti. Pravni temelj cesije može biti ugovor, zakon i sudska odluka, a svakoj cesiji prethodi neki posao. Razlog cediranja mogu biti plaćanje duga, kupnja, darovanje, ustupanje na ime zaloga itd.

³⁸ Čl. 82. st. 1. i čl. 1147. st. 2, ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11.

³⁹ Kazneni zakon, NN 125/11 i 144/12, dalje u radu KZ.

5.4.1. Dvostruka naplata zadužnice

Jedan od načina na koji je moguće zlouporabiti zadužnicu je dvostruka naplata tražbine. Dvostruka naplata nastala bi u slučaju da imatelj zadužnicu pošalje na naplatu i naplati tražbinu iz zadužnice, a da je dužnik prethodno platio tražbinu iz osnovnog posla. U tom slučaju dupla naplata može se okarakterizirati kao zlouporaba zadužnice koja se mora rješavati pravnim putem primjenom instituta stjecanja bez osnove i instituta naknade štete. Dupla naplata predstavlja i kršenje KZ koji za to djelo propisuje zatvorske kazne od 6 mjeseci do pet godina, tj. od jedne do deset godina za kvalificirani oblik izvršenja toga kaznenog djela.

5.4.2. Krivotvorenje zadužnice

Zlouporaba zadužnica moguća je i u vidu krivotvorenja zadužnica sa svrhom stjecanja novčanih sredstava na temelju nepostojećih tražbina. Primjer ovakve zlouporabe i kršenja zakona dogodio se početkom 2013. god. kada je policija uhitila i kazneno prijavila trojicu Zagrepčana zbog sumnje da su krivotvorili bjanko zadužnice od dvije tvrtke i na taj način sebi priskrbili protupravnu korist veću od 880.000,00 kn. Istragom je utvrđeno da su osumnjičeni krivotvorili zadužnice na iznos od 3 milijuna kn, a naplatom zadužnica preko FINA-e oštetili su jedno trgovačko društvo za 785.255,00 kn, a drugo trgovačko društvo za 100.000,00 kn.⁴⁰ Naplate krivotvorenih zadužnica očigledno su propust sustava koji unatoč uvođenju Jedinственog registra zadužnica i bjanko zadužnica (15.10.2012.) te obavezne potvrde zadužnice kod javnog bilježnika nije u potpunosti osigurao sigurnost u poslovanju zadužnicama. Unatoč propustima FINA je do rujna 2014. god. provela ovrhe na temelju više od pola milijuna zadužnica⁴¹, od čega je zabilježeno samo nekoliko slučajeva zlouporabe s elementima kaznenog djela. Unatoč malom broju zlouporaba FINA radi u suradnji s Ministarstvom pravosuđa na unaprijeđenju sustava provedbe ovrha na novčanim sredstvima. Kada je riječ o odgovornosti u navedenim zlouporabama, FINA i Ministarstvo pravosuđa

⁴⁰ Poslovni dnevnik, www.poslovni.hr, 28.03.2013.

⁴¹ Ibid.

izdvaja javne bilježnike kao odgovorne osobe pa se postavlja pitanje mogućnosti nadoknade štete sudskim putem od javnih bilježnika zbog kršenja profesionalne odgovornosti⁴².

Pravna osoba koja može biti žrtva nezakonite naplate zadužnice ili naplate krivotvorene zadužnice nije u mogućnosti podnijeti prigovor FINA-i kojim bi osporila naplatu sporne zadužnice. Razlog nalazimo u činjenici što je zadužnica apstraktni pravni posao kao što je ranije u radu navedeno, a FINA kao agencija koja izvršava naplatu temeljem formalno ispravne i od javnog bilježnika potvrđene zadužnice ne može i ne smije utvrđivati utemeljenost tražbine koja proizlazi iz zadužnice. U slučaju nepravilnosti koje nisu u nadležnosti FINA-e dužnika će se uputiti na sud koji može razmotriti zahtjev dužnika o prekidu naplate i FINA-i dostaviti nalog o odgodi ili obustavi provedbe naplate temeljem zadužnice.

5.4.3. Izdavanje zadužnice bez pokrića

Česta zlouporaba u poslovanju sa zadužnicama je izdavanje zadužnice bez pokrića čime se izdavatelj izlaže kaznenom progonu za kazneno djelo prijevare⁴³ koje može počinuti svatko ili kazneno djelo prijevare u gospodarskom poslovanju⁴⁴ koje može počinuti samo odgovorna osoba u pravnoj osobi.

Navedeno možemo vidjeti na primjeru iz sudske prakse gdje je protiv osumnjičenog D.D., vlasnika građevinskog obrta podnesen istražni zahtjev zbog kaznenog djela prijevare u gospodarskom poslovanju. Istražni zahtjev podnio je oštećenik, a osumnjičeni je terećen za pribavljanje protupravne koristi na štetu oštećenika u iznosu od 142.042,82 kn. Osumnjičeni D.D. štetu je počinio na način da je od oštećenog u periodu od 07. lipnja 2006. god. do 31. ožujka 2007. god. naručio i preuzeo robu u navedenoj vrijednosti koja nije plaćena. Dužnik je kao instrument osiguranja izdao bjanko zadužnicu ovjerenu kod javnog bilježnika pod brojem Ov-12129/2006. Podnošenjem zadužnice na naplatu oštećenik se nije naplatio zbog blokade računa D.D. Prema podacima poslovne banke osumnjičenoga, u vrijeme sklapanja posla osumnjičeni je bio solventan, a blokada računa nastupila je 07.09.2006. god. S obzirom na

⁴² Javni bilježnici dužni su se osigurati od profesionalne odgovornosti temeljem čl. 17., ZJB, NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09.

⁴³ Čl. 236., KZ, NN 125/11 i 144/12.

⁴⁴ Čl. 247., KZ, NN 125/11 i 144/12.

činjenice utvrđene u istražnom postupku i nepostojanje prijevarne namjere prvostupanjski sud i Vrhovni sud RH kao drugostupanjski sud utvrdili su da nije bilo prijevarne namjere. U navedenom slučaju D.D. nije kriv za počinjenje kaznenog djela opisanog čl. 247. KZ s obzirom da ga može počiniti samo osoba sa zakonom određenim svojstvom, tj. odgovorna osoba u pravnoj osobi. D.D. kao obrtnik nema svojstvo pravne osobe pa prema tome ni svojstvo odgovorne osobe u pravnoj osobi. U ovom slučaju ne postoje elementi kaznenog djela prijevarne u gospodarskom poslovanju, ali se D.D. može teretiti za kazneno djelo prijevarne opisano u čl. 236. KZ.⁴⁵

5.4.4. Privremena mjera

Privremena mjera metoda je kojom se dužnik može boriti protiv vjerovnikovih protuzakonitih radnji kojima pokušava oštetiti dužnika/izdavatelja zadužnice. Ova mjera koristi se u situacijama kada:⁴⁶

- vjerovnik podnese zadužnicu na naplatu, a tražbina iz osnovnog posla je plaćena
- je bjanko zadužnica popunjena suprotno ugovoru
- vjerovnik traži naplatu zadužnice protivno sadržaju izjave dužnika iz zadužnice
- je bjanko zadužnica popunjena na iznos veći od iznosa tražbine
- je zadužnica puštena na naplatu prije dospijeca
- vjerovnik nakon ispunjenja tražbine iz osnovnog posla ne vrati zadužnicu izdavatelju, već ju prenese na treću osobu.

Prema odredbama OZ-a dužnik može predložiti privremenu mjeru prije pokretanja i tijekom parničnog postupka kojim traži utvrđivanje ništavosti zadužnice, pobijanje ili povrat zadužnice pa sve do provedbe ovrhe. Parničnim postupkom dužnik neće zaustaviti trenutnu pljenidbu novčanih sredstava, ali će pokušati osporiti vjerovniku pravo da naplati takvu zadužnicu. Pokretanjem privremene mjere dužnik u postupku postaje predlagatelj osiguranja, a vjerovnik protivnik osiguranja. Ukoliko se prihvati prijedlog dužnika nadležni sud donosi

⁴⁵ Božić V.: „Prijevarena kao kazneno djelo protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 48, 1/2011., str. 174.-175.

⁴⁶ Briški D. et. al.: op.cit., str. 378.

rješenje o privremenoj mjeri koje se dostavlja na postupanje FINA-i. Temeljem rješenja FINA obustavlja pljenidbu računa uz zadržavanje zadužnice dužnika sve dok sud ne donese pravomoćnu presudu kojom se okončava parnični postupak ili rješenje kojim se postupak obustavlja.

5.4.5. Amortizacija zadužnice

Zloupotreba zadužnice moguća je i zbog fizičkog gubitka zadužnice.⁴⁷ S obzirom na činjenicu da ima osobine prezentacijskog vrijednosnog papira, tj. mora se prezentirati u originalu prilikom naplate, njezin gubitak ugrožava mogućnost naplate imatelja/vjerovnika, kao i dužnika koji se može naći u situaciji da ispunjava obveze iz zadužnice koja ne vrijedi.

Navedeni problem rješava se sudskim postupkom koji nazivamo amortizacija zadužnice.⁴⁸ Ovim postupkom zadužnica se poništava, a prava imatelja zadužnice osiguravaju. Amortizacijom imatelj zadužnice osigurava svoje pravo da naplati tražbinu iz zadužnice na teret izdavatelja ili jamaca. Amortizacija je moguća za sve zadužnice; dospjele, nedospjele ili isplaćene.

5.4.5.1. Postupak amortizacije

Amortizacija zadužnice pokreće se pred nadležnim općinskim sudom⁴⁹ u izvanparničnom postupku. Za amortizaciju zadužnice potrebno je sastaviti Prijedlog za amortizaciju zadužnice.

⁴⁷ Uništenje, krađa, gubitak zadužnice.

⁴⁸ Čl. 1161., ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11.

⁴⁹ Najčešće sud u mjestu plaćanja zadužnice.

Slika 2.: Primjer prijedloga za amortizaciju zadužnice

Općinskom sudu u Zagrebu

Izvanparnični postupak
Predlagatelj: **Horvat d.o.o., Karlovac, Senjska 2c**
OIB: 10987654321

PRIJEDLOG ZA AMORTIZACIJU ZADUŽNICE

I. Predlagatelj je posjedovao zadužnicu **OV-1055/13** izdanu 25.03.2013. god. od strane poslovnog partnera **Limun d.o.o., Zagreb, Ulica grada Vukovara 110, OIB: 1234567899** izdanu na iznos **50.000,00 kn.**
Dokaz:
– preslika iz evidencije predlagatelja
– saslušanje direktora Horvat d.o.o. kao odgovorne osobe društva

II. Navedena zadužnica uništena je u požaru u sjedištu predlagatelja dana 05.12.2014.
Dokaz: zapisnik o intervenciji JVP Grada Karlovca

III. S obzirom na sve navedeno predlažemo da sud sukladno čl. 1161. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05, 41/08, 125/11) provede postupak amortizacije i poništi zadužnicu **OV-1055/13.**

U Karlovcu, 02.01.2015.

Predlagatelj/direktor:
Juan Horvat

Izvor: Obrada autora prema; Briški D. et. al.: Plaćanje i osiguranje plaćanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011., str. 380.

Nakon pokretanja postupka amortizacije sud objavljuje sadržaj nestale zadužnice u Narodnim novinama i poziva one koji imaju zadužnicu da je pokažu sudu u roku od 6 mjeseci. Uz objavu u Narodnim novinama sud je dužan o oglasu obavjestiti predlagatelja te sve osobe koje su navedene u zadužnici.

Ako se na oglas suda javi osoba koja posjeduje nestalu zadužnicu sud obustavlja postupak amortizacije. Ako se osobe koje imaju interes po nestaloj zadužnici ne slože da je to sporna zadužnica postupak se obustavlja, a interesne strane upućuju se na pokretanje parničnog postupka zbog rješavanja spornog pitanja.

Moguća je i situacija da osoba koja se sudu javi da posjeduje spornu zadužnicu istu ne želi predati. U tom slučaju sud obustavlja postupak amortizacije, a zainteresirane strane moraju pokrenuti parnični postupak kako bi dokazali pravo na zadužnicu i istu vratili u svoj posjed.

Ako se na oglas suda nitko ne javi protekom roka od 6 mjeseci sud će poništiti zadužnicu i o tome obavijestiti predlagatelja i sve osobe iz sporne zadužnice. S obzirom da poništenjem zadužnica prestaje vrijediti predlagatelj sva prava iz zadužnice stječe rješenjem o amortizaciji. Rješenje omogućava pokretanje postupka naplate i/ili ovrhe protiv izdavatelja i jamaca kao i u zadužnici.

6. VRSTE ZADUŽNICA

U platnom prometu RH kao instrument osiguranja koriste se dvije vrste zadužnica, obične zadužnice i bjanko zadužnice. Zakonski su uređene OZ-om, a običnu i bjanko zadužnicu detaljnije uređuju i definiraju pravilnici o obliku i sadržaju o čemu će više biti riječ u nastavku rada.

6.1. Oblik i sadržaj obične zadužnice

Oblik i sadržaj obične zadužnice detaljno je uređen i propisan od strane zakonodavca POSZ koji je stupio na snagu objavom u Narodnim novinama br. 115/12 18.10.2012. god.

Zadužnica se izdaje tako da se ručno ili mehanički popune traženi podaci na obrascu tiskanom na 4 stranice. Prva stranica obrasca sastoji se od:⁵⁰

- naziva: Zaduznica
- podataka o izdavatelju/dužniku
- podataka o vjerovniku
- oznake tražbine koja se plijeni: svi računi kod banaka
- iznosa tražbine, uvećanja tražbine, visinu zatezne kamate i načina određivanja početka obračuna kamata
- izričite dužnikove suglasnosti za zapljenu
- dužnikove izjave o izravnoj isplati vjerovniku.

Prvom stranicom obrasca dominira naziv „Zadužnica“ koji označava vrstu i namjenu dokumenta. Odmah nakon naziva, na obrascu se navode podaci o dužniku i vjerovniku:⁵¹

- tvrtka ili skraćena tvrtka, naziv za pravne osobe, odnosno ime i prezime za fizičke osobe
- sjedište, odnosno mjesto i adresa

⁵⁰ Briški D. et. al.: op.cit., str. 356.

⁵¹ Čl. 4. POSZ, NN 115/12.

- osobni identifikacijski broj (OIB).

Na prvoj stranici obrasca nalaze se još i klauzule koje određuju da:

- zatezna kamata teče od dana dospijeca koji je odredio vjerovnik
- vjerovnik može sam odrediti opseg ili vrijeme ispunjenja tražbine
- se zadužnica izdaje u jednom primjerku i da ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsci
- je moguć upis jamaca plataca na samoj zadužnici ili na popratnom dokumentu kojim se pojačava obveza dužnika prema vjerovniku, a upis je moguć prilikom izdavanja zadužnice ili naknadno
- zadužnicu na naplatu u FINA-u može podnijeti vjerovnik ili nadležni javni ovršitelj
- vjerovnik svoja prava koja proizlaze iz zadužnice može prenositi na druge
- vjerovnik može zahtijevati od FINA-e naplatu tražbine od dužnika ili jamaca plataca na način propisan OZ-om
- vjerovnik može zahtijevati povrat zadužnice ukoliko ista nije naplaćena u cijelosti
- je jamac platac suglasan da mu javni bilježnik izda izvornik zadužnice.

Na dnu prve stranice obrasca predviđeno je mjesto za upis mjesta i datuma izdavanja te potpis dužnika.

Slika 3.: Obrazac obične zadužnice - stranica 1.

Obrazac bjanko zadužnice – stranica 1.

Bjanko zadužnica	
Do ¹ _____ kn (slovima: _____ kuna)	
Dužnik: ²	
Tvrтка ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime:.....	
Sjedište/mjesto i adresa:	
OIB: _____ daje suglasnost da se radi naplate tražbine u iznosu od ³ _____ kn (slovima: _____ kuna) sa zateznom kamatom na taj iznos koja teče od _____ do namirenja ⁴ po stopi od _____ zaplijene svi računi kod banaka te da se novčana sredstva s tih računa, u skladu s izjavom sadržanom u ovoj ispravi, izravno s računa isplate	
vjerovniku: ⁵	
Tvrтка ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____	
Sjedište/mjesto i adresa: _____	
OIB: _____	
Ova isprava izdaje se u jednom primjerku i ima učinak pravomoćnoga rješenja o ovrši kojim se zapljenjuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja.	
Ovu bjanko zadužnicu s naknadno upisanim iznosom tražbine i podacima o vjerovniku Financijskog agenciji (u daljnjem tekstu: Agencija) s učincima dostave pravomoćnoga sudskog rješenja o ovrši, dostavlja vjerovnik izravno, preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom neposrednom dostavom ili preko javnoga bilježnika. Dostavom ove bjanko zadužnice zapljenjuje se tražbina po računu i prenosi se na vjerovnika.	
Na ovoj bjanko zadužnici ili u dodatnim ispravama uz nju, istodobno kad i dužnik ili naknadno, obvezu prema vjerovniku mogu preuzeti i druge osobe u svojstvu jamaca plateca, i to davanjem pisane izjave koja je po svojem sadržaju i obliku ista s izjavom dužnika.	
Vjerovnik može svoja prava iz ove bjanko zadužnice prenositi ispravom na kojoj je javno ovjeren njegov potpis na druge osobe, koje u tom slučaju stječu prava koja je po toj ispravi imao vjerovnik.	
Na temelju ove bjanko zadužnice i dodatnih isprava uz nju vjerovnik može po svom izboru zahtijevati na način propisan Ovršnim zakonom, od Agencije naplatu svoje tražbine od dužnika ili jamaca plateca, ili i od dužnika i jamaca plateca.	
Vjerovnik može od Agencije zahtijevati da mu vrati ovu bjanko zadužnicu ako njegova tražbina nije u cijelosti namirena. U tom će slučaju Agencija naznačiti na toj bjanko zadužnici s kojega je račun naplaćen koji iznos troškova, kamata i glavnice. Ako je vjerovnik u cijelosti namirio svoju tražbinu prema ovoj bjanko zadužnici Agencija obavijestit će o tome dužnika ili jamca plateca i na njegov mu je zahtjev predati.	
Ova bjanko zadužnica ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika ili jamaca plateca na drugim predmetima ovrhe.	
Ova bjanko zadužnica istinita je u pogledu svojeg sadržaja ako je vjerovnik naknadno upisao iznos tražbine koji je manji ili jednak onome za koji mu je dužnik dao suglasnost u trenutku kada je potvrđena kod javnog bilježnika te podatke o vjerovniku.	
Dužnik odnosno jamac plateca je suglasan i pristaje da mu javni bilježnik, nakon potvrde, izda izvornik ove bjanko zadužnice sukladno odredbi članka 50. stavak 2 Zakona o javnom bilježništvu (NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09).	
Mjesto i datum izdavanja: ⁶ _____	Potpis dužnika: _____

¹ Može se upisati: do 5.000,00 kn, do 10.000,00 kn, do 50.000,00 kn, do 100.000,00 kn, do 500.000,00 kn ili do 1.000.000,00 kn

⁴ Zatezne kamate mogu teći najranije od dana izdavanja ove zadužnice

Podatke po 1., 2. i 6. popunjava dužnik; podatke pod 3. popunjava vjerovnik, a podatke pod 5. može popuniti dužnik prigodom izdavanja ove zadužnice, a može naknadno i vjerovnik

Druga stranica obrasca predviđena je za upis izjava jamaca plataca i njihov potpis ako postoje. Izjave jamaca plataca mogu se upisati i ovjeriti na posebnoj ispravi koju javni bilježnik prilikom ovjere prilaže i spaja s obrascem zadužnice.

Slika 4.: Obrazac obične zadužnice - stranica 2.

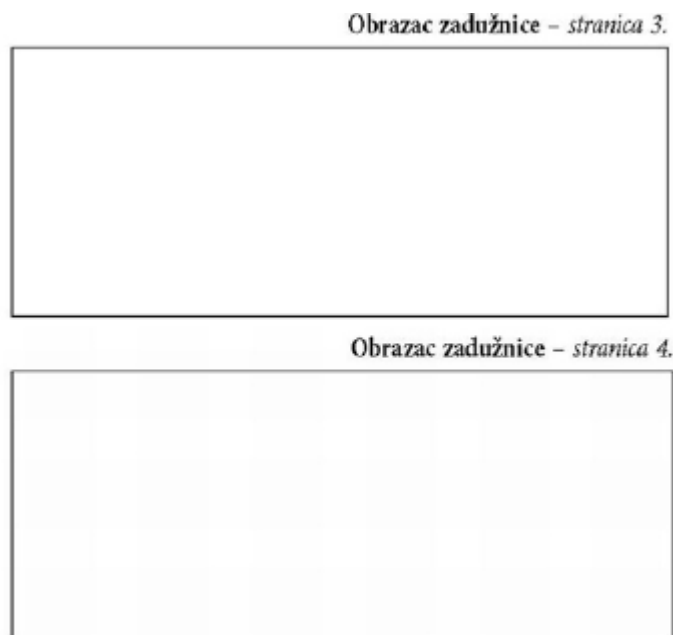
Obrazac zadužnice – stranica 2.

Jamac platca: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____	
Sjedište/mjesto i adresa: _____	
OIB: _____	
SUGLASAN SAM	
da se radi naplate tražbine vjerovnika iz ove zadužnice zaplije- ne svi moji računi kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s mojom izjavom sadržanom u ovoj zadužnici, isplaćuje vjerovniku.	
Mjesto i datum izdavanja: _____	Potpis jamca platca: _____
Jamac platca: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____	
Sjedište/mjesto i adresa: _____	
OIB: _____	
SUGLASAN SAM	
da se radi naplate tražbine vjerovnika iz ove zadužnice zaplije- ne svi moji računi kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s mojom izjavom sadržanom u ovoj zadužnici, isplaćuje vjerovniku.	
Mjesto i datum izdavanja: _____	Potpis jamca platca: _____
Jamac platca: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____	
Sjedište/mjesto i adresa: _____	
OIB: _____	
SUGLASAN SAM	
da se radi naplate tražbine vjerovnika iz ove zadužnice zaplije- ne svi moji računi kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s mojom izjavom sadržanom u ovoj zadužnici, isplaćuje vjerovniku.	
Mjesto i datum izdavanja: _____	Potpis jamca platca: _____

Izvor: POSZ, NN 115/12.

Treća i četvrta stranica obrasca zadužnice su prazne i predviđene su za javnobilježničku potvrdu, izjave o prijenosu i za zabilježbe o naplati zadužnice; naplata u cijelosti ili djelomična naplata te zabilježba o broju računa koji je terećen za naplatu tražbine. U slučaju nedostatka mjesta javni bilježnik na traženje vjerovnika proširuje četvrtu stranicu zadužnice novim listovima.

Slika 5.: Obrazac obične zadužnice - stranica 3. i 4.

Izvor: POSZ, NN 115/12.

6.2. Oblik i sadržaj bjanko zadužnice

Bjanko zadužnica također je uređena pravilnikom kao i obična zadužnica. Oblik i sadržaj bjanko zadužnice uređen je Pravilnikom o obliku i sadržaju bjanko zadužnice⁵² koji je stupio na snagu objavom u Narodnim novinama br. 115/12, 18.10.2012. god.

Bjanko zadužnica izdaje se ispunjavanjem obrasca/tiskanice pismeno ili mehanički, uz uvjet da se na zadužnici ne smije ništa brisati ili precrtavati, a može biti ispisana i na računalu prema tekstu obrasca. Važnost pridržavanja propisane forme, tj. oblika i sadržaja bjanko zadužnice vidljiv je iz sudske prakse, konkretno iz odluke Županijskog suda u Bjelovaru Gž-1006/10-2 od 10.09.2010. god. koja kaže da:

*„Privatna isprava (ugovor o zakupu) o sklopljenom pravnom poslu ne može voljom ugovornih stranaka izraženom u toj ispravi steći svojstvo i pravnu snagu bjanko zadužnice, jer da bi imala pravnu snagu rješenja o ovrsi i pravnu snagu ovršne isprave bjanko zadužnica mora biti izdana na posebno propisanom obrascu i mora imati propisani sadržaj“.*⁵³

⁵² Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice, NN 115/12, dalje u radu POSBZ.

⁵³ Mihelčić G.: „Zadužnica i bjanko zadužnica u svjetlu novouvedenih pravila o registru zadužnica i bjanko zadužnica“; *Javni bilježnik*, br. 38, svibanj 2013., str. 11.

Na vrhu prve stranice tiskanice bjanko zadužnice nalazi se naziv „bjanko zadužnica“ koji označava o kakvom se obrascu radi.

Sljedeća stavka na obrascu je upis iznosa tražbine. Iznos tražbine upisuje se slovima i brojevima, a u slučaju neslaganja slovnog i numeričkog iznosa vrijedi iznos napisan slovima.

Prema čl. 9. POSBZ dužnik može izdati bjanko zadužnicu na iznose:

- do 5.000,00 kuna
- do 10.000,00 kuna
- do 50.000,00 kuna
- do 100.000,00 kuna
- do 500.000,00 kuna i
- do 1.000.000,00 kuna.

Sljedeća stavka su podaci o dužniku koji izdaje bjanko zadužnicu:⁵⁴

- tvrtka ili skraćena tvrtka, naziv za pravne osobe, odnosno ime i prezime za fizičke osobe
- sjedište, odnosno mjesto i adresa
- osobni identifikacijski broj (OIB).

Nakon upisivanja iznosa i podataka o vjerovniku slijedi suglasnost dužnika u kojoj se definira iznos tražbine, zatezna kamata te napomena da se plijene svi računi dužnika kod banaka u korist računa vjerovnika. Iznos tražbine ne upisuje se u tekst suglasnosti prilikom izdavanja bjanko zadužnice već ju upisuje vjerovnik kao i zateznu kamatu koja teče od datuma koji odredi vjerovnik, ali ne u iznosu većem od stope propisane zakonom i ne ranije od dana izdavanja bjanko zadužnice. Mogućnost naknadnog upisivanja iznosa tražbine na bjanko zadužnicu potvrđuje i odluka Visokog trgovačkog suda⁵⁵ Pž-2974/06 od 09.06.2006.:

⁵⁴ Čl. 4., POSBZ, NN 115/12.

⁵⁵ Dalje u radu VTS.

„Ako je dužnik vjerovniku izdao bjanko zadužnicu, vjerovnik može u nju naknadno upisati iznos tražbine. Ako on to učini i ispuni preostali dio bjanko zadužnice ta zadužnica ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje sud može odrediti ovrhu.“⁵⁶

Nakon suglasnosti dužnika navode se podaci o vjerovniku u čiju korist se bjanko zadužnica izdaje (isti podaci kao i za dužnika).

U drugoj polovici prve stranice obrasca nalaze se sljedeće napomene:

- zadužnica se izdaje u jednom primjerku i ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi
- zadužnicu s naknadno upisanim podacima o tražbini i vjerovniku na naplatu u FINA-u donosi vjerovnik ili nadležni javni ovršitelj, a tražbina se plijeni s računa dužnika u korist računa vjerovnika
- kod izdavanja zadužnice na obrascu ili popratnoj ispravi obvezu prema vjerovniku može preuzeti i jamac platac, a prava iz zadužnice vjerovnik može prenijeti na druge osobe ispravom ovjerenom kod javnog bilježnika
- vjerovnik može zahtijevati od FINA-e naplatu tražbine od vjerovnika ili jamaca plataca na način propisan OZ-om
- vjerovnik može zahtijevati povrat zadužnice ukoliko ista nije naplaćena u cijelosti
- sadržaj bjanko zadužnice je istinit ako je vjerovnik naknadno upisao iznos tražbine manji ili jednak iznosu za koji mu je dužnik dao suglasnost u trenutku potvrde zadužnice, dužnik ili jamac platac je suglasan da mu javni bilježnik izda izvornik zadužnice.

Na dnu prve stranice obrasca nalaze se mjesta predviđena za upis mjesta i datuma izdavanja bjanko zadužnice te mjesto za potpis dužnika.

⁵⁶ Mihelčić G.: op. cit., str. 11.

Slika 6.: Obrazac obične zadužnice - stranica 1.

Obrazac bjanko zadužnice – stranica 1.

Bjanko zadužnica	
Do ¹ _____ kn (slovima: _____ _____ kuna)	
Dužnik: ²	
Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime:.....	
Sjedište/mjesto i adresa:	
OIB: _____ daje suglasnost da se radi naplate tražbine u iznosu od ³ _____ kn (slovima: _____ kuna) sa zateznom kamatom na taj iznos koja teče od _____ do namirenja ⁴ po stopi od _____ zaplijene svi računi kod banaka te da se novčana sredstva s tih računa, u skladu s izjavom sadržanom u ovoj ispravi, izravno s računa isplate	
vjerovniku: ⁵	
Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____	
Sjedište/mjesto i adresa: _____	
OIB: _____	
Ova isprava izdaje se u jednom primjerku i ima učinak pravomoćnoga rješenja o ovrsi kojim se zapljenjuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja.	
Ovu bjanko zadužnicu s naknadno upisanim iznosom tražbine i podacima o vjerovniku Financijskog agenciji (u daljnjem tekstu: Agencija) s učincima dostave pravomoćnoga sudskog rješenja o ovrsi, dostavlja vjerovnik izravno, preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom neposrednom dostavom ili preko javnoga bilježnika. Dostavom ove bjanko zadužnice zapljenjuje se tražbina po računu i prenosi se na vjerovnika.	
Na ovoj bjanko zadužnici ili u dodatnim ispravama uz nju, istodobno kad i dužnik ili naknadno, obvezu prema vjerovniku mogu preuzeti i druge osobe u svojstvu jamaca plateca, i to davanjem pisane izjave koja je po svojem sadržaju i obliku ista s izjavom dužnika.	
Vjerovnik može svoja prava iz ove bjanko zadužnice prenositi ispravom na kojoj je javno ovjeren njegov potpis na druge osobe, koje u tom slučaju stječu prava koja je po toj ispravi imao vjerovnik.	
Na temelju ove bjanko zadužnice i dodatnih isprava uz nju vjerovnik može po svom izboru zahtijevati na način propisan Ovršnim zakonom, od Agencije naplatu svoje tražbine od dužnika ili jamaca plateca, ili i od dužnika i jamaca plateca.	
Vjerovnik može od Agencije zahtijevati da mu vrati ovu bjanko zadužnicu ako njegova tražbina nije u cijelosti namirena. U tom će slučaju Agencija naznačiti na toj bjanko zadužnici s kojega je računa naplaćen koji iznos troškova, kamata i glavnice. Ako je vjerovnik u cijelosti namirio svoju tražbinu prema ovoj bjanko zadužnici Agencija obavijestit će o tome dužnika ili jamca plateca i na njegov mu je zahtjev predati.	
Ova bjanko zadužnica ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika ili jamaca plateca na drugim predmetima ovrhe.	
Ova bjanko zadužnica istinita je u pogledu svojeg sadržaja ako je vjerovnik naknadno upisao iznos tražbine koji je manji ili jednak onome za koji mu je dužnik dao suglasnost u trenutku kada je potvrđena kod javnog bilježnika te podatke o vjerovniku.	
Dužnik odnosno jamac plateca je suglasan i pristaje da mu javni bilježnik, nakon potvrde, izda izvornik ove bjanko zadužnice sukladno odredbi članka 50. stavak 2 Zakona o javnom bilježništvu (NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09).	
Mjesto i datum izdavanja: ⁶ _____	Potpis dužnika: _____

¹ Može se upisati: do 5.000,00 kn, do 10.000,00 kn, do 50.000,00 kn, do 100.000,00 kn, do 500.000,00 kn ili do 1.000.000,00 kn

⁴ Zatezne kamate mogu teći najranije od dana izdavanja ove zadužnice

Podatke po 1., 2. i 6. popunjava dužnik; podatke pod 3. popunjava vjerovnik, a podatke pod 5. može popuniti dužnik prigodom izdavanja ove zadužnice, a može naknadno i vjerovnik

Kao i kod obične zadužnice druga stranica obrasca bjanko zadužnice predviđena je za upis izjava jamaca plataca i njihov potpis ako postoje. Izjave jamaca plataca mogu se upisati i ovjeriti na posebnoj ispravi koju javni bilježnik prilikom ovjere prilaže i spaja s obrascem zadužnice.

Slika 7.: Obrazac obične zadužnice - stranica 2.

Obrazac bjanko zadužnice – stranica 2.

Jamac platca:	
Tvrтка ili skraćena tvrtka/naziv//ime i prezime: _____	
Sjedište/mjesto i adresa: _____	
OIB: _____	
suglasan sam	
da se radi naplate tražbine vjerovnika iz ove bjanko zadužnice zaplijene svi moji računi kod banaka te da se novčana sredstva s tih računa, u skladu s mojom izjavom sadržanom u ovoj bjanko zadužnici, izravno s računa isplate vjerovniku	
– Mjesto i datum izdavanja: _____	Potpis jamca platca: _____
Napomene: Sve podatke na ovoj stranici popunjava jamac platca.	

Izvor: POSBZ, NN 115/12.

Treća i četvrta stranica obrasca predviđene su za javnobilježničke potvrde te upisivanje raznih zabilježbi, uključujući zabilježbe o naplati zadužnice.

Slika 8.: Obrazac obične zadužnice - stranica 3. i 4.

Obrazac bjanko zadužnice – stranica 3.

Obrazac bjanko zadužnice – stranica 4.

Izvor: POSBZ, NN 115/12.

6.3. Usporedba obične i bjanko zadužnice

Obična i bjanko zadužnica imaju istu namjenu, ali se po obliku i sadržaju razlikuju. Razlike između ovih dviju vrsta zadužnica prikazuje tablica 2.

Tablica 2.: Usporedba obične i bjanko zadužnice

	OBIČNA ZADUŽNICA	BJANKO ZADUŽNICA
Izdavatelj/dužnik	<ul style="list-style-type: none"> Sve pravne osobe, obrtnici i fizičke osobe koje imaju poslovnu sposobnost 	<ul style="list-style-type: none"> Sve pravne osobe, obrtnici i fizičke osobe koje imaju poslovnu sposobnost
Zakonska regulativa	<ul style="list-style-type: none"> POSZ, NN 115/12 	<ul style="list-style-type: none"> POSBZ, NN 115/12
Način izdavanja	<ul style="list-style-type: none"> Ispunjavanje obrasca (tiskanica na 4 stranice) ili računalni ispis prema tekstu obrasca 	<ul style="list-style-type: none"> Ispunjavanje obrasca (tiskanica na 4 stranice) ili računalni ispis prema tekstu obrasca
Vjerovnik	<ul style="list-style-type: none"> Upisuje se prilikom izdavanja zadužnice ◀= 	<ul style="list-style-type: none"> Vjerovnik se ne mora upisati kod izdavanja zadužnice, već je to moguće učiniti kasnije ◀=
Izjava dužnika	<ul style="list-style-type: none"> Suglasnost o naplati tražbine u iznosu glavnice ◀= 	<ul style="list-style-type: none"> Suglasnost o naplati tražbine u iznosu koji će naknadno odrediti vjerovnik (iznosi koji se mogu upisati u obrazac definirani su pravilnikom) ◀=
Jamstvo	<ul style="list-style-type: none"> Izjave jamca platca da je suglasan da se radi naplate tražbine vjerovnika iz te zadužnice zaplijene svi njegovi računi kod banaka 	<ul style="list-style-type: none"> Izjave jamca platca da je suglasan da se radi naplate tražbine vjerovnika iz te bjanko zadužnice zaplijene svi njegovi računi kod banaka
Potvrda	<ul style="list-style-type: none"> Zadužnica se mora potvrditi (solemnizirati) kod javnog bilježnika 	<ul style="list-style-type: none"> Zadužnica se mora potvrditi (solemnizirati) kod javnog bilježnika

Izvor: Obrada autora

Usporedbom obične i bjanko zadužnice možemo zaključiti da im se unatoč istoj funkciji oblik i sadržaj razlikuju u određenim stavkama. Najznačajnija razlika je u tome što bjanko zadužnica ne mora prilikom izdavanja imati upisan iznos tražbine i vjerovnika, već se izdaje „bjanko“. Iznos tražbine i vjerovnik upisuju se naknadno. Iznosi na koje se izdaje bjanko zadužnica propisani su POSBZ.

7. IZDAVANJE ZADUŽNICE

Već je definirano da zadužnicu mogu izdati sve pravne osobe, obrtnici i fizičke osobe koje imaju poslovnu sposobnost, a njezinu izdavanju prethodi određeni poslovni odnos između dva ili više sudionika. Zaduznica se izdaje kao instrument osiguranja naplate tražbine iz osnovnog posla, a njezino izdavanje može uvjetovati vjerovnik u posebnoj klauzuli prilikom sklapanja ugovora s dužnikom. Prilikom sklapanja ugovora važno je ugovor sačiniti sa što više detalja koji se tiču načina plaćanja tražbine, rokova plaćanja, sankcija u slučaju neredovitog plaćanja ili neplaćanja te izdavanje zaduznice kao instrumenta osiguranja naplate.

Slika 9.: Primjer klauzule osiguranja iz ugovora

Ugovorne strane su suglasne da se osiguranje tražbine prodavatelja iz ovog ugovora izvrši izdavanjem jedne zaduznice.

Kupac se obvezuje prodavatelju odmah po potpisivanju ovog ugovora izdati jednu zaduznicu na iznos tražbine iz ovog ugovora, zajedno sa zakonskim zateznim kamatama od dana dospijeca do naplate i troškovima naplate zaduznice, s dospijecom u skladu s ovim ugovorom, koja se može naplatiti na teret svih računa koje kupac ima kod svih banaka.

Prodavatelj ima pravo zaduznicu predati na naplatu ukoliko mu kupac o dospijecu ne ispuni tražbinu iz ovog ugovora.

Ukoliko kupac ispuni prodavatelju tražbinu iz ovog ugovora prodavatelj se obvezuje bez odlaganja predati zaduznicu kupcu odnosno osigurati da mu se ona preda. U protivnom odgovara za štetu koja bi zbog toga mogla nastati za kupca.

Izvor: Briški D. et. al.: Plaćanje i osiguranje plaćanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011., str. 355.

U pravilu se izdaje jedna zaduznica kojom se osigurava naplata tražbine iz osnovnog posla, ali moguće je izdati i više zaduznica u slučaju da je plaćanje tražbine dogovoreno u ratama pa se

naplata svake rate osigurava posebnom zadužnicom. U slučaju izdavanja više zadužnica preporučljivo je ugovorom definirati dospijeće obročne otplate, osiguranje naplate, zatezne kamate i ostale detalje.

7.1. Izdavanje obične zadužnice

Izdavanje zadužnice započinje tako da dužnik ispuni obrazac propisan POSZ. Zadužnica može biti ispunjena tiskanica ili može u cijelosti biti ispisana računalom prema tekstu obrasca⁵⁷.

Prije podnošenja zadužnice na potvrdu kod javnog bilježnika dužnik mora ispuniti sve neophodne podatke koji se nalaze na prvoj stranici obrasca. To su podaci o dužniku (ime i prezime/naziv, sjedište/mjesto, adresa i OIB), podaci o vjerovniku (ime i prezime/naziv, sjedište/mjesto, adresa i OIB), iznos na koji se zadužnica izdaje (iznos tražbine/iznos do kojega se može provesti ovrha na novčanim sredstvima), eventualna uvećanja tražbine i iznos zateznih kamata. Iznos tražbine u zadužnici upisuje se brojkom i slovima. Na kraju prve stranice obrasca dužnik upisuje datum i mjesto izdavanja i na predviđeno mjesto stavlja vlastoručni potpis.

Druga stranica predviđena je za upis jamaca plataca i ispunjava se samo u slučaju kada jamac platac pristupa kako bi svojim jamstvom pojačao zadužnicu. Treća i četvrta stranica predviđena je za potvrdu javnog bilježnika, kao i za potrebe stavljanja zabilježbi tijekom postupka naplate.

⁵⁷ Prilog 1.: Primjer računalno popunjene obične zadužnice, str. 75. - 76.

7.2. Izdavanje bjanko zadužnice

Kao i obična zadužnica, izdavanje i izgled bjanko zadužnice reguliran je POSBZ. Izdaje se ispunjavanjem tiskanice ili računalnim ispisom prema obrascu bjanko zadužnice koji propisuje Pravilnik.

Primjer izdane bjanko zadužnice⁵⁸ pokazuje nam kako se u praksi ispunjava tiskanica bjanko zadužnice. U prvom dijelu zadužnice upisuje se iznos zadužnice brojkama i slovima do iznosa propisanih Pravilnikom, tj. vrši se nominiranje zadužnice. Svrha nominiranja je zaštita dužnika od zlouporabe zadužnice nakon izdavanja i predaje vjerovniku. Nominiranje onemogućava naplatu zadužnice na iznos koji vjerovnik ne potražuje. Nakon nominiranja upisuju se opći podaci o dužniku (ime i prezime/naziv, sjedište/mjesto, adresa i OIB).

Iznos tražbine se može ali i ne mora popuniti, tj. u praksi ga često popunjava vjerovnik prije slanja zadužnice na naplatu. Sljedeće stavke koje je potrebno upisati su početak obračuna kamata i kamatna stopa ako vjerovnik uz iznos tražbine potražuje od dužnika i pripadajuće kamate, uz uvjet da zakonski ima pravo na njih. Nakon dužnikove suglasnosti o zapljeni i izjavi o izravnoj isplati vjerovniku upisuju se podaci o vjerovniku; ime i prezime/naziv, sjedište/mjesto, adresa i OIB.

Stranica dva obrasca bjanko zadužnice predviđena je za izjavu jamca platca ako on postoji, a njegov upis moguć je i na dodatnoj ispravi. Treća i četvrta stranica kao i kod obične zadužnice predviđene su za potvrdu javnog bilježnika i potrebe stavljanja zabilježbi tijekom postupka naplate.

⁵⁸ Prilog 2.: Primjer ispunjene tiskanice bjanko zadužnice, str. 77.

7.3. Potvrda zadužnice/solemnizacija

Potvrda ili solemnizacija sljedeći je korak kod izdavanja zadužnice čime ona prestaje biti privatna isprava i postaje javna isprava. Potvrdom zadužnice kod javnog bilježnika ona dobiva pravnu snagu rješenja o ovrsi i pravnu snagu ovršne isprave što su i najvažnije karakteristike zadužnice koje vjerovniku omogućavaju naplatu potraživanja od dužnika. Izmjenama OZ 15.10.2012. god. javni bilježnici dužni su svaku potvrđenu zadužnicu (običnu i bjanko) evidentirati/upisati u Hrvatski registar zadužnica (dalje u radu Registar).

7.3.1. Hrvatski registar zadužnica

Hrvatski registar zadužnica zakonski je definiran i uređen čl. 216. st. 3. OZ-a i Pravilnikom o registru zadužnica i bjanko zadužnica⁵⁹. PRZBZ detaljno uređuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra.

Registar je koncipiran kao elektronička baza podataka u koju se upisuju podaci o:⁶⁰

- izdavatelju zadužnice
- vrsti zadužnice (obična/bjanko)
- u čiju korist je izdana zadužnica (obična)
- je li preuzeto jamstvo za obvezu iz zadužnice i podaci o jamcu
- iznos tražbine za koju je izdana, tj. koji je najviši iznos koji se može u nju upisati
- podaci o javnom bilježniku koji je ispravu potvrdio, datumu i poslovnom broju potvrde.

Za vođenje Registra zadužena je Hrvatska javnobilježnička komora (dalje u radu HJK), a javni bilježnik koji potvrđuje zadužnicu dužan je dostaviti (upisati) podatke službi Registra. Javni bilježnik jedini je ovlašten za naknadne izmjene podataka u Registru, a koji se odnose na pogreške u pisanju, uz posebnu naznaku u Registru. Javni bilježnik može pristupiti samo podacima koje je unio u Registar.

⁵⁹ Pravilnik o registru zadužnica i bjanko zadužnica, NN 115/12, 125/14, dalje u radu PRZBZ.

⁶⁰ Čl. 1., PRZBZ, NN 115/12, 125/14.

Registar je evidencija sužene javnosti, što znači da su podaci upisani u registar povjerljivi i dostupni pravnim i fizičkim osobama koje za to imaju ovlaštenja. Podacima iz registra može se koristiti FINA za provjeru istinitosti zadužnica koje su predane na naplatu, a FINA je Registru dužna dostaviti podatke o izvršenoj naplati po zadužnici (u cijelosti ili djelomičnoj). Uz FINA-u pristup podacima iz Registra imaju i sudovi RH te ostala nadležna tijela.

Svaka zadužnica može se upisati u Registar samo jednom, a na zahtjev stranke javni bilježnik će izdati potvrdu o izvršenom upisu.

Slika 10.: Potvrda o upisu zadužnice

HRVATSKA JAVNOBILJEZNIČKA KOMORA
Radnička cesta 34/2
10000 Zagreb
MB: 1041401
OIB: 36271007011

HRVATSKI REGISTAR ZADUŽNICA
Datum upisa u HRZ: 25.10.2012

Potvrda o upisu
Bjanko zadužnica 51184

Dužnik:
Tvrta ili skraćena tvrtka / naziv / ime i prezime: MATO MATIĆ
Sjedište / mjesto i adresa: ZAGREB (10000), ILICA BB
OIB: 36694389127

Iznos tražbine ili najviši iznos: 50.000,00 kn
JB ured: Javni bilježnik Ivan Horvat
Poslovni broj potvrde: OV-48/2012
Datum potvrde: 25.10.2012

Izvor: Internet stranica tvrtke OmniAspect d.o.o., www.notaiportal.eu, 22.12.2014.

7.3.1.1. Upis zadužnica potvrđenih/ovjerenih prije izmjena OZ-a NN 112/12

Zadužnice koje su ovjerene ili potvrđene prije zakonskih promjena OZ-a upisuju se u Registar na temelju zahtjeva vjerovnika. Upis se vrši temeljem podataka iz Upisnika o ovjerama i

potvrdoma (dalje u radu UOP) i pod istim poslovnim brojem. Javni bilježnik u Registar stavlja zabilješku da je zadužnica upisana u UOP.

Da bi vjerovnik mogao izvršiti naplatu „stare“⁶¹ zadužnice potrebno je istu upisati u Registar, u protivnom FINA nije u mogućnosti provesti naplatu/ovrhu na novčanim sredstvima s obzirom da je upis zadužnice u Registar zadužnica pretpostavka upisa u Očevidnik⁶² kao osnove za plaćanje.

U ovu kategoriju spadaju i zadužnice izdane prije 01.01.2011.⁶³ god. koje nemaju potvrdu javnog bilježnika već samo ovjeru potpisa izdavatelja i registrirane su u upisnicima Ovjere potpisa⁶⁴. Neke od zadužnica sa starijim datumom izdavanja mogu biti „manjkave“ u smislu nedostatka podataka potrebnih za upis u Registar. U takvim situacijama javni bilježnici ne mogu upisati podatke za koje ne mogu jamčiti, tj. koji se ne nalaze u upisnicima, već bi trebali unositi samo podatke koji su im dostupni iz upisnika.

Sljedeći problem koji se javlja kod upisa starih zadužnica su zadužnice koje su djelomično naplaćene prije uvođenja obveze unošenja podataka u Registar. U nedostatku registarskih pravila koja bi regulirala takve situacije, bilježnici bi trebali upisati podatke iz čl. 216 st.1 OZ-a, a podatak o djelomičnoj naplati ne evidentirati. Poseban problem predstavljaju djelomična namirenja sudskim ovršnim postupkom na drugim predmetima ovrhe koji za razliku od naplate iz novčanih sredstava dužnika/ovršenika nisu zabilježena na samoj zadužnici te prema tome nisu vidljiva kod podnošenja zadužnice javnom bilježniku.

⁶¹ Zaduznice ovjerene/potvrđene prije stupanja na snagu OZ-a NN 112/12 i uvođenja Registra.

⁶² Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje; jedinstvena elektronička baza podataka o redoslijedu primitaka osnova za plaćanje i stanju njihove izvršenosti po pojedinom ovršeniku, za njegovo vođenje zaduzena je FINA. Reguliran je čl. 6. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, NN 91/10, 112/12, dalje u radu ZPONS.

⁶³ Od 01.01.2011. zaduznice se moraju potvrditi kod javnog bilježnika.

⁶⁴ Obveza čuvanja tri godine.

7.3.1.2. Upis zadužnica potvrđenih nakon izmjena OZ-a NN 112/12

Izmjenama OZ-a koje su stupile na snagu 15.10.2012. god. sve zadužnice potvrđene kod javnog bilježnika moraju biti upisane u Registar kao preduvjet za naplatu zadužnice. Naplata zadužnice nije moguća ako vjerovnik podnese FINA-i zadužnicu koja nije evidentirana u Registru ili zadužnica kod koje podaci upisani na samoj zadužnici ne odgovaraju podacima u Registru. Ako su podaci iz zadužnice i registra različiti FINA je temeljem odredbe PRZBZ dužna izvršiti dodatnu provjeru zadužnice kod javnog bilježnika.⁶⁵

7.3.1.3. Postupak upisa zadužnica u Registar

Registar zadužnica vodi se uz pomoć programskog rješenja Notaio RH tvrtke OmniAspect d.o.o.⁶⁶ Program se koristi za elektroničko vođenje javnobilježničkih upisnika i imenika u RH. Program je razvijen od strane HJK i Ministarstva pravosuđa RH, a tehničku podršku pruža tvrtka OmniAspect d.o.o. Notaio RH je program za javnobilježničke urede u RH, a atestiran je od strane HJK. Upis zadužnica vrši se kroz Modul Evidencija ZRZ. Pristup modulu moguć je direktno preko stranice HJK (ručni upis) ili putem atestiranog programa u uredu javnog bilježnika (automatski upis). Bilježnici ulaze u modul uz pomoć korisničkog imena i lozinke⁶⁷ koji omogućavaju određenu razinu sigurnosti u korištenju podacima Registra. Modul omogućava javnim bilježnicima:⁶⁸

- skeniranje i prilaganje dokumenata u program Notaio
- brzu pretragu i uvid u određene zahtjeve
- povezivanje s OV upisnikom direktno iz Evidencije ZRZ
- jednostavniju evidenciju upisa naslijeđene arhive zatvorenih JB ureda
- ispis potvrde o upisu iz Registra zadužnica direktno iz programa Notaio.

⁶⁵ Čl. 2. st. 4., PRZBZ, NN 115/12, 125/14.

⁶⁶ OmniAspect d.o.o. nudi programska rješenja za pravni sektor RH i susjednih zemalja; Crna Gora, Bosna i Hercegovina i Srbija.

⁶⁷ Čl. 4., PRZBZ, NN 115/12, 125/14.

⁶⁸ Internet stranica tvrtke OmniAspect d.o.o., www.notaiportal.eu, 22.12.2014.

Program omogućava upis običnih i bjanko zadužnica i jamaca za obje vrste zadužnica. Javni bilježnik uz potvrdu zadužnice automatski u program prepisuje sve podatke iz zadužnice koji ostaju trajno pohranjeni u evidenciji i dostupni bilježniku, FINA-i, sudovima i svim ostalim ovlaštenim osobama. Upisani podaci i podaci na tiskanici (papirnoj zadužnici) moraju biti isti. Osim upisa program omogućuje bilježnicima i pretragu već upisanih zadužnica i jamaca, uz uvjet da su podatke sami upisali u Registar. Pristup svim podacima omogućen je samo HJK-i, tj. osobama koje obrađuju podatke u Registru i zaposlenicima koji imaju pristup podacima u Registru, a svi oni dužni su čuvati podatke iz Registra kao poslovnu tajnu.⁶⁹ Pronalazak određene zadužnice u Registru bilježnicima pruža mogućnost izmjene ili ispisa potvrde o upisu.

Donošenjem pravilnika o izmjenama pravilnika o registru zadužnica i bjanko zadužnica zakonodavac je definirao da se zadužnice i bjanko zadužnice registriraju redosljedom kojim ih javni bilježnik upisuje u Registar. Za upis zadužnice u Registar osoba koja je zatražila potvrdu zadužnice plaća jedinstvenu naknadu od 10,00 kn.⁷⁰

Zadužnice koje su izdane i ovjerene/potvrđene prije zakonskih promjena i uvođenja Registra, prije podnošenja na naplatu FINA-i moraju se upisati u Registar. Upis zadužnice mora obaviti javni bilježnik koji je tu zadužnicu ovjerio/potvrdio, a za upis je potrebno ispuniti Zahtjev za upis u registar zadužnica i bjanko zadužnica⁷¹ i priložiti zadužnicu ili kopiju zadužnice koju treba upisati.

⁶⁹ Čl. 6., PRZBZ, NN 115/12, 125/14.

⁷⁰ Čl. 5., Pravilnik o izmjenama pravilnika o registru zadužnica i bjanko zadužnica, NN 125/14.

⁷¹ Vidi prilog br. 3., str. 72.

8. NAPLATA ZADUŽNICE

Zadužnica i bjanko zadužnica najčešće se izdaju kao instrument osiguranja naplate potraživanja, ali u praksi često dolazi do situacija kada dužnik nije u mogućnosti podmiriti tražbinu koju od njega potražuje vjerovnik u dogovorenom roku i tada zadužnica postaje instrument naplate potraživanja.

Puštanjem na naplatu zadužnice plijene se svi računi dužnika/izdavatelja u svim bankama, a ako na računima nema dovoljno sredstava naplata se vrši i na oročenim novčanim sredstvima koja nisu izuzeta od prisilne naplate. Novčana sredstva koja su izuzeta od pljenidbe definirana su čl. 172. OZ-a.

Naplata zadužnice zakonski je uređena OZ-om, ZPP-u i ZPONS. ZPONS uređuje jedinstven postupak naplate svih osnova za plaćanje, a čl. 3. uvrstio je zadužnicu u kategoriju osnova za plaćanje. Čl. 5. ZPONS-a nalaže da se sve osnove za plaćanje od 01.01.2011. god. dostavljaju na naplatu u FINA-u osobno ili preporučenom poštom s povratnicom.

8.1. Zahtjev za naplatu zadužnice

Zahtjev za naplatu zadužnice dostavlja se FINA-i u formi dopisa zajedno sa zadužnicom. Zahtjev mora biti original, potvrđen pečatom i potpisan od strane odgovorne osobe društva ili fizičke osobe ako je vjerovnik građanin.

Razlog zbog kojeg se zahtjev dostavlja uz zadužnicu je nedostatak informacija kada je riječ o naplati zadužnice. Pravilno popunjene obične zadužnice sadrže u većini slučajeva sve podatke potrebne da FINA izvrši naplatu zadužnice u korist vjerovnika, dok naplata bjanko zadužnice nije moguća bez dodatnih instrukcija u formi zahtjeva/dopisa.

Izgled i sadržaj zahtjeva nije propisan zakonom, ali je zahtjev spomenut kao sastavni dio dokumentacije koja se dostavlja uz osnovu za plaćanje u Pravilniku o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima.⁷²

Zahtjevom za naplatu zadužnice FINA-i se dostavljaju instrukcije vezane za naplatu. Unatoč činjenici da izgled zahtjeva nije propisan on bi obavezno trebao sadržavati.⁷³

- broj zadužnice; poslovni broj potvrde kod javnog bilježnika (OV i brojana oznaka)
- podaci o ovrhovoditelju/vjerovniku i ovršeniku/dužniku (OIB i naziv)
- broj računa ovrhovoditelja na koji će se uplatiti novčana sredstva
- iznos tražbine (ako na zahtjevu nije naveden iznos tražbine naplata se vrši u iznosu tražbine navedene na zadužnici)
- datum početka obračuna zatezne kamate.

Ako na zadužnici postoji jamac platac prilikom slanja zadužnice na naplatu vjerovnik u zahtjevu treba navesti zahtjeva li naplatu samo od dužnika, samo od jamca platca ili od obojice.

Primjer zahtjeva za naplatu zadužnice sa svim potrebnim podacima o vjerovniku i dužniku te uputama za naplatu zadužnice možemo vidjeti u nastavku rada na slici 11.

⁷² Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, NN 06/13.

⁷³ Cindrić S.: „Naplata po zadužnici u praksi“, *Financije, pravo i porezi*, TEB poslovno savjetovanje, 5/13, str. 51.

Slika 11.: Primjer zahtjeva za naplatu zadužnice

Horvat d.o.o.
47000 Karlovac
Senjska 2c

Karlovac, 22.12.2014.

Financijska agencija
Regionalni centar Zagreb
10000 Zagreb
Vrtni put 3

Predmet: Zahtjev za naplatu zadužnice

Poštovani,

Dostavljamo na naplatu bjanko zadužnicu **OV-2035/14** izdanu od dužnika Gregor d.o.o., Zagreb, Karlovačka cesta bb, OIB: 33202345698 na iznos **50.000,00 kn.**

Molimo da izvršite naplatu zadužnice u našu korist kao vjerovnika Horvat d.o.o., Karlovac, Senjska 2c, OIB: 10987654321 na iznos od **36.000,00 kn.** Na navedeni iznos ne potražujemo zateznu kamatu.

Naplatu izvršite u korist našeg žiro računa br. **HR6224000083101332023** kod Karlovačke banke d.d.

Nakon naplate zadužnice u cjelosti molimo da izvršite povrat zadužnice.

M.P. **Direktor:**
Juan Horvat

Prilog: zadužnica OV-2035/14

Izvor: Obrada autora prema; Briški D. et. al.: Plaćanje i osiguranje plaćanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011., str. 372.

Iz zahtjeva za naplatu zadužnice vidimo da je dužnik Gregor d.o.o. izdao vjerovniku Horvat d.o.o. zadužnicu na iznos od 50.000,00 kn. Zbog nepodmirenih novčanih obveza u dogovorenom roku, a koje proizlaze iz poslovnog odnosa navedenih subjekata Horvat d.o.o. aktivirao je bjanko zadužnicu OV-2035/14 koju je Gregor d.o.o. izdao kao instrument osiguranja. S obzirom da je potraživanje vjerovnika manje od iznosa na koji je zadužnica

izdana, prilikom upisa iznosa tražbine⁷⁴ na zadužnicu vjerovnik je upisao maksimalni iznos od 50.000,00 kn, a na zahtjevu iznos koji želi naplatiti pljenidbom svih računa dužnika. Ovim postupkom vjerovnik nakon naplate zadužnice te nakon povrata zadužnice od strane FINA-e istu može koristiti i dalje kao instrument osiguranja za razliku do 50.000,00 kn koja nije naplaćena, tj. 14.000,00 kn. Navedeno je moguće ako vjerovnik i dalje ima poslovni odnos s dužnikom. Ako vrijednost posla premašuje navedenih 14.000,00 kn vjerovnik može zatražiti od dužnika da mu izda novu bjanko zadužnicu.

Ako vjerovnik više ne posluje s dužnikom tada će nakon naplate zadužnicu vratiti dužniku ili će na zahtjevu FINA-i naložiti da nakon naplate zadužnicu vrati izdavatelju. Druga mogućnost je da prije slanja zadužnice na naplatu vjerovnik na zadužnici navede iznos tražbine, čime zadužnica nakon naplate više neće biti iskoristiva bez obzira što je prilikom izdavanja izdana na iznos od 50.000,00 kn.

Ako je suradnja između dva poslovna subjekta jednokratna, ili se zadužnica koristi za osiguranje naplate samo jednog posla na određenu vrijednost, tada se najčešće izdaje obična zadužnica. Obična zadužnica izdaje se na iznos tražbine koja proizlazi iz osnovnog posla i njezinom naplatom u cijelosti više se ne može koristiti kao instrument osiguranja naplate.

8.2. Postupak naplate zadužnice

Postupak naplate zadužnice počinje pripremanjem potrebne dokumentacije koja mora biti uredna i pravilno popunjena kako bi FINA mogla izvršiti naplatu. Dokumentacija se u većini slučajeva sastoji od već spomenutog zahtjeva za naplatu koji se dostavlja u originalu i zadužnice (obične ili bjanko) koja se također dostavlja u originalu.

Prije slanja zadužnice potrebno je provjeriti je li zadužnica pravilno ispunjena, tj. posjeduje li sve elemente potrebne za naplatu. To se posebno odnosi na bjanko zadužnicu gdje vjerovnik prije slanja zadužnice mora provjeriti/upisati iznos tražbine i podatke o vjerovniku (naziv, adresa i OIB).

⁷⁴ Stavka 3 na obrascu zadužnice, ispunjava vjerovnik prije slanja zadužnice na naplatu u FINA-u.

U praksi je učestalo da se zbog nepotpunih podataka, prije svega zbog neupisanog iznosa tražbine velik broj zadužnica vrati nenaplaćen. Ovaj propust u većini slučajeva javlja se zbog toga što vjerovnici često smatraju da je iznos zadužnice⁷⁵ dovoljan za naplatu, što nije slučaj. Iznos bjanko zadužnice označava samo iznos do kojega je moguća naplata po toj zadužnici te je prije slanja zadužnice na naplatu vjerovnik dužan na zadužnicu (stavka 3) upisati iznos tražbine koju naplaćuje, a koja može biti jednaka ili manja od iznosa na koji je zadužnica izdana.⁷⁶

Kada vjerovnik kompletira svu potrebnu dokumentaciju, dostavlja ju na adresu FINA-e osobno ili preporučenom poštom s povratnicom.

Po primitku zadužnice s popratnom dokumentacijom FINA će provjeriti je li zaprimljena zadužnica formalno ispravna i može li se po njoj izvršiti naplata. FINA tretira zadužnicu kao osnovu za plaćanje i kao takva zadužnica se evidentira u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje. Prilikom evidentiranja u Očevidnik bilježi se datum, sat i minuta primitka zadužnice kao osnove za naplatu što se koristi za određivanje prioriteta u naplati.

Da bi se mogla izvršiti pljenidba svih računa dužnika FINA najprije mora utvrditi koliko računa dužnik ima i u kojim bankama. Potrebne informacije FINA dobiva uvidom u Jedinstveni registar računa⁷⁷ kao i informacije o postojanju oročenih novčanih sredstava koja se također plijene u slučaju nedostatka novca na transakcijskim računima.

Osim provjere računa, FINA će prije naplate zadužnice izvršiti obračun kamata ukoliko je vjerovnik to zatražio. Za obračun kamata vjerovnik mora upisati potrebne podatke na obrascu zadužnice; stopu zatezne kamate i datum od kojeg se obračunava kamata⁷⁸. Uz kamatu FINA će zaračunati i trošak naknade za izvršenje osnove za plaćanje sukladno zakonskim

⁷⁵ Stavka 1 na obrascu bjanko zadužnice, ispunjava ju dužnik prilikom izdavanja zadužnice, moguće je upisati samo iznose koje određuje POSBZ.

⁷⁶ Cindrić S.: op. cit., str. 51.

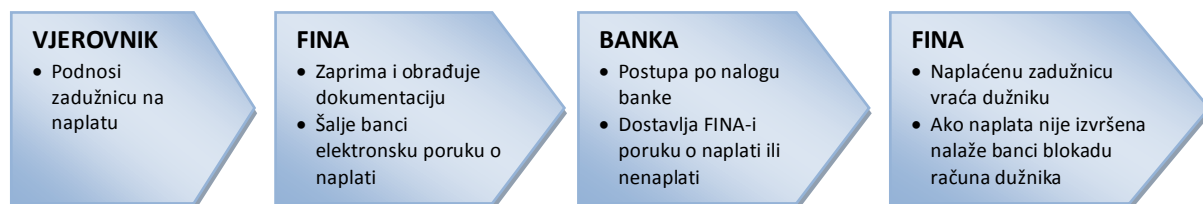
⁷⁷ Jedinstveni registar računa; elektronička baza podataka o računima svih poslovnih subjekata i građana te postojanju oročenih sredstava, stambenij i depozitima u kreditnim unijama, dalje u radu JRR.

⁷⁸ Stavka 4 na obrascu bjanko zadužnice, ispunjava vjerovnik prije slanja zadužnice na naplatu.

propisima.⁷⁹ Ukupan iznos za naplatu u konačnici se sastoji od glavnice uvećane za zatezne kamate i naknade za izvršenje osnove za plaćanje.

Nalog za naplatu FINA dostavlja banci u obliku elektronički potpisane poruke. Banka će na temelju naloga FINA-e izvršiti naplatu iz raspoloživih novčanih sredstava ovršenika. U slučaju nedostatnih sredstava na računu ovršenika banka će obavijestiti o tome FINA-u i zabraniti ovršeniku raspolaganje na novčanim računima i oročenim sredstvima do visine određene u nalogu FINA-e. FINA će na poruku banke reagirati na način da istu poruku pošalje sljedećoj banci u kojoj ovršenik ima otvoren račun (ako ovršenik ima više računa u različitim bankama) i tako sve dok se zadužnica ne naplati u cijelosti. Ako se zadužnica ne naplati pljenidbom svih računa ovršenika, tada FINA nalaže blokadu računa i zabranu raspolaganja novčanim sredstvima. Svaki priljev sredstava na račun ovršenika banka javlja FINA-i, a novac se koristi za ispunjenje naloga FINA-e.

Slika 12.: Grafički prikaz naplate zadužnice

Izvor: Obrada autora.

U slučaju kada je banka dužnik/ovršenik naplata zadužnice vrši se po istom principu kao i kod ostalih pravnih i fizičkih osoba. FINA zaprima od vjerovnika zadužnicu s nalogom za naplatu koju nakon provjere upisuje u Očevidnik. U ovom slučaju FINA će umjesto banci poruku s nalogom za naplatu poslati HNB koja će temeljem poruke izvršiti naplatu u visini raspoloživih sredstava koja banka ima deponirana pri HNB. FINA će dalje postupiti ovisno o statusu naplate zadužnice, tj. ako je zadužnica naplaćena u cijelosti vratit će zadužnicu dužniku, a ako je naplaćena djelomično ili nije naplaćena naložit će HNB blokadu računa.

⁷⁹ Pravilnik o vrstama i visini naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, NN 105/10, 124/11, 52/12 i 6/13.

Naplata zadužnice moguća je i u obrocima/ratama ako je tako dogovoreno u osnovnom poslu za koji je zadužnica izdana kao instrument osiguranja. U slučaju obročne otplate vjerovnik će u zahtjevu za naplatu naznačiti rokove dospijeca i iznose svake pojedine rate kako bi FINA mogla izvršiti naplatu u obrocima.

Ako FINA ne naplati zadužnicu u cijelosti u roku od 8 dana o tome će obavijestiti vjerovnika, a obavijestit će i dužnika ili jamca platca ako je naplata izvršena na njegov teret. Nakon naplate zadužnica se vraća izdavatelju. Vjerovnik može zatražiti povrat zadužnice ako naplata nije izvršena u cijelosti i kasnije zadužnicu ponovno poslati na naplatu. U tom slučaju FINA će na str. 3. ili 4. zadužnice staviti zabilješku o naplati i računima koji su terećeni.

U slučaju da u zadužnici postoji jamac platca i naplata zadužnice ide na teret jamca, uz zadužnicu i zahtjev za naplatu potrebno je dostaviti potvrđenu izjavu jamca (ako nije na obrascu zadužnice). Postupak naplate je identičan kao i kod naplate od dužnika. Nakon naplate zadužnice povrat zadužnice izvršit će se prema dužniku/izdavatelju zadužnice.

8.3. Zastoj naplate zadužnice

Zastoj naplate zadužnice mogućnost je koju može iskoristiti svaki vjerovnik koji je aktivirao zadužnicu. Zastoj se postiže relativno brzim postupkom između FINA-e i vjerovnika. Ovaj postupak omogućava deblokadu dužnika ukoliko postigne dogovor s vjerovnikom oko naplate tražbine koja je povod aktivacije zadužnice.

Zastoj naplate zadužnice danas je nerijetko jedan od učestalijih načina kojim se manipulira zadužnicama i stvara nesigurnost kod vjerovnika koji više nisu sigurni koliku garanciju naplate im zapravo pruža zadužnica koju su primili od dužnika. U kontekstu navedenog govorimo o prikrivenim zadužnicama i nevidljivim vjerovnicima koji držeći svoje zadužnice u zastoju čuvaju svoj red u naplati tražbine u slučaju da drugi vjerovnici žele naplatiti svoja potraživanja i tako blokirati dužnikove račune.

Princip prikrivenih zadužnica i nevidljivih vjerovnika sastoji se od toga da vjerovnik aktivira zadužnicu na teret dužnika i izjavi zastoj što će dovesti do blokade računa dužnika na jedan dan, a račun će i dalje biti aktivan. Razlog za ovakvo postupanje je mogućnost preskakanja

ostalnih vjerovnika ako dođe do blokade dužnika od strane drugih vjerovnika i mogućnost da se prvi naplati.

Ovakvo postupanje je zakonito, legalno i u skladu sa stavom FINA-e koja smatra da:

Zastoj zadužnice znači da se trenutno ne plijene sredstva dužnika, a vjerovnik ne gubi stečena prava koja proizlaze iz redoslijeda prema datumu primitka i evidentiranja osnove za plaćanje u Očevidnik.⁸⁰

Mjesto koje osnova dobiva u Očevidniku ne gubi se zastojem pa tako zadužnica u zastojima ima prednost kod naplate nad osnovama koje bi na teret istog dužnika podnio neki drugi vjerovnik. Ovakvo postupanje sa zadužnicama stvara nesigurnost kod vjerovnika/imatelja zadužnica s obzirom da ne postoji mogućnost provjere postoje li „prikrivene zadužnice“ kod dužnika koje bi mogle onemogućiti naplatu njihovih tražbina.

Dio pravne struke⁸¹ kritizira ovakav stav FINA-e i nedorečenost OZ-a koji ne definira mjesto zadužnice kao osnove za plaćanje nakon zastoja što stvara rupu u zakonu koja generira troškove gospodarskim subjektima koji se svakodnevno susreću s ovim problemom i neizvjesnosti zbog naplate svojih tražbina.

8.4. Naplata zadužnice sudskim putem

Naplata zadužnice sudskim putem pristupa se kada FINA ne uspije naplatiti zadužnicu pljenidbom svih računa dužnika. Naplata sudskim putem je ovršni postupak koji se vodi pred nadležnim trgovačkim sudom gdje vjerovnik podnošenjem prijedloga za ovrhu pokreće naplatu sudskim putem na drugim predmetima ovrhe kao što su: nekretnine, pokretnine, dionice, poslovni udjeli, tražbine i sl.

⁸⁰ Varošanac S.: *I zadužnicama se može lako manipulirati*, www.poslovni.hr, 19.07.2012.

⁸¹ Sutkinja Nada Nekić Plevko - predsjednica Trgovačkog suda u Zagrebu, odvjetnik Mićo Ljubenko - pokretač inicijative „Hajmo to sad riješiti“.

Slika 13.: Primjer prijedloga za ovrhu

Trgovačkom sudu u Karlovcu

Ovršna pravna stvar
Ovrhovoditelj: **Horvat d.o.o.**, Karlovac, Senjska 2c
Ovršenik: **Gregor d.o.o.**, Zagreb, Karlovačka cesta bb

PRIJEDLOG ZA OVRHU

na nekretninama ovršenika

- četiri primjerka
- tri priloga

I. Temeljem zadužnice OV-2035/14 izdane 06.05.2014. god. u Zagrebu, ovršenik koji je i izdavatelj zadužnice duguje ovrhovoditelju iznos od 36.000,00 kn uvećan za zakonsku zateznu kamatu koja teče od 15.01.2015. god. pa do isplate.

Dokaz: priložena bjanko zadužnica u originalu; OV-2035/14

II. Vjerovnik je po dospijeću tražbine iz osnovnog posla podnio navedenu zadužnicu na naplatu u FINA-u dana 22.12.2014. god. S obzirom da naplata nije izvršena pljenidbom računa ovršenika zbog nedostatka novca na računima, vjerovnik je zatražio povrat zadužnice od FINA-e.

Dokaz: naznaka FINA-e na zadužnici (str. 3.) da zadužnica nije naplaćena

III. Radi navedenog ovrhovoditelj predlaže da sud radi namirenja tražbine ovrhovoditelja te radi namirenja troškova ovrhe donese slijedeće:

RJEŠENJE O OVRSI

- I. Na temelju zadužnice OV-2035/14 izdane 06.05.2014. god. u Zagrebu, a radi naplate tražbine iz osnovnog posla između ovršenika i ovrhovoditelja u iznosu od 36.000,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od 15.01.2015. god. pa do naplate te radi namirenja troškova parničnog postupka i ovršnog postupka,

određuje se ovrha

na nekretnini u vlasništvu ovršenika upisanoj u zk. ul. br. xx, na kč. br. xx KO xx u naravi xx, površine xx m² zabilježbom ovrhe u zemljišnoj knjizi Općinskog suda u Zagrebu u zk.ul. br. xx, KO xx, utvrđenjem vrijednosti navedene nekretnine, njezinom prodajom i namirenjem ovrhovoditelja iz novčanog iznosa dobivenog prodajom.

- II. Zemljišnoknjižnom odjelu Općinskog suda u Zagrebu nalaže se upis zabilježbe ovrhe.

Ovrhovoditelj zahtijeva naknadu troškova:

- za sudske pristojbe na prijedlog i rješenje prema priloženim potvrdama o plaćenim sudskim pristojbama

u Karlovcu, 15.01.2015.

Ovrhovoditelj/direktor:

Juan Herovat

Izvor: Obrada autora prema; Briški D. et. al.: Plaćanje i osiguranje plaćanja, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011., str. 376.-377.

S obzirom da zadužnica ima svojstvo pravomoćnog rješenja o ovrsi ne može se pobijati redovnim ili izvanrednim pravim lijekom. S obzirom da zadužnica spada u pravne poslove na koje se primjenjuju pravila ZOO moguće ju je pobijati. Pobjnost⁸² zadužnice može se

⁸² Engl. Avoidance, razlog nevaljanosti pravnih poslova koji se mogu pravim putem poništiti u predviđenom roku. Poništenje se postiže podizanjem tužbe za poništenje - paulijanskom tužbom. Rok za pobijanje pravnog posla je godina dana od saznanja za razlog pobjnosti, a krajnji rok tri godine od dana sklapanja pravnog posla.

postići zbog mane volje⁸³ i nesposobnosti⁸⁴. Osim poboynosti moguće je tužbom utvrditi i ništavost⁸⁵ zadužnice.

Da bi ovrhovoditelj mogao pokrenuti sudsku naplatu, tj. ovršni postupak potrebno je najprije zadužnicu pokušati naplatiti izravno bez posredovanja suda podnošenjem zadužnice na naplatu FINA-i. Ako FINA ne naplati potraživanje ovrhovoditelj će zatražiti povrat zadužnice na koju će FINA staviti zabilješku o nenaplati ili djelomičnoj naplati kao dokazu o pokušaju naplate zadužnice redovnim putem. Tek temeljem nenaplaćene zadužnice moguće je pokrenuti ovršni postupak. To potvrđuje i odluka VTS-a br. Pž-7426/09 od 11.01.2010. god. koja kaže da:

„Zadužnica ima učinak i pravomoćnog rješenja o ovrsi kojim se zapljenjuje tražbina po računu, pa ne postoji opravdan razlog da ovrhovoditelj, umjesto izravno, prisilno naplaćuje svoju tražbinu na ovršenikovim tražbinama po računima kod banke putem suda.“⁸⁶

Ako FINA u tijeku naplate zadužnice zaprimi od nadležnog trgovačkog suda rješenje o pokrenutom stečaju nad dužnikom čiji se računi terete po aktiviranoj zadužnici, FINA je dužna temeljem zaprimljenog rješenja obustaviti naplatu. Nenaplaćeni iznos zadužnice vjerovnik će pokušati naplatiti u stečajnom postupku.

Kod sudske naplate i ovršnog postupka treba obratiti pozornost na obračun kamata, tj. na mogućnost naplate kamata. Ako prilikom izdavanja na zadužnici nije naveden datum od kojeg teku zatezne kamate u ovršnom postupku takva zadužnica neće biti podobna za ovrhu u smislu naplate zateznih kamata.

⁸³ Prijetnja i sila, bitna zabluda, prijevara; čl. 279., 280., 284., ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11.

⁸⁴ Čl. 330., ZOO, NN 35/05, 41/08, 125/11.

⁸⁵ Ništavost/ništetnost; oblik nevaljanosti pravnog posla. Takav posao ne proizvodi pravne učinke zbog neispunjavanja zakonom propisanih uvjeta. Zahtjev za utvrđivanje ništavosti moguće je podići uvijek jer ne zastarijeva.

⁸⁶ Mihelčić G.: op. cit., str. 11.

Tome u prilog ide i odluka VTS-a Pž-4775/10 koja kaže da ako u zadužnici kao ovršnoj ispravi nije naveden datum od kojega teku zatezne kamate na određeni iznos novčane tražbine ili ovlaštenje vjerovniku naknadno odrediti vrijeme ispunjenja tražbine, takva ovršna isprava nije podobna za ovrhu u odnosu na zatezne kamate.⁸⁷

Ako vjerovnik potražuje kamate od dospijeća svakog pojedinačnog iznosa tražbine pa do isplate u postupku izdavanja zadužnice potrebno je definirati svaki pojedinačni iznos i dospijeće svakog iznosa.⁸⁸ Drugu mogućnost daje OZ koji predviđa mogućnost da vjerovnik ako je prema ovršnoj ispravi ovlašten odrediti opseg ili vrijeme ispunjenja tražbine to učini u prijedlogu za ovrhu.⁸⁹

8.5. Naplata zadužnice na teret jamca

Ako je u zadužnicu koja je poslana na naplatu upisan jamac platca tada on solidarno odgovara uz dužnika za ispunjenje obveze iz zadužnice. Zaduznice s jancima su dodatno „ojačane“ i vjerovnik/imatelj takve zaduznice ima puno veće šanse da naplati svoju tražbinu. Aktivacijom zaduznice naplata je moguća pljenidbom računa samo dužnika, samo jamca ili jamca i dužnika istovremeno. Vjerovnik je dužan prilikom slanja zaduznice na naplatu u popratnom zahtjevu za naplatu naznačiti od koga želi naplatiti tražbinu. Svaka pravna i fizička osoba treba biti oprezna prije nego na sebe preuzme obvezu jamca platca jer ona donosi i određeni rizik ukoliko glavni dužnik ne ispuni svoju obvezu prema vjerovniku.

U praksi je moguća situacija da se zbog nemogućnosti naplate od dužnika, vjerovnik naplati od jamca iz zaduznice. U nastavku rada prikazat ćemo primjer u kojemu dužnik izdaje zaduznicu bez obzira što je u trenutku izdavanja zaduznice u postupku predstečajne nagodbe i u stanju nelikvidnosti te nije smio izdati zaduznicu, tj. ne smije poduzimati radnje koje bi za

⁸⁷ Ljubenko M.; Sudska praksa: *Važan je datum od kojeg teku zatezne kamate*, www.poslovni.hr, 28.08.2014.

⁸⁸ Čl. 4., st. 3., POSBZ, NN 112/12.

⁸⁹ Čl. 29., st. 5, OZ, NN 112/12, 25/13, 93/14.

posljedicu imale oštećenje ili dovođenje vjerovnika u neravnopravan položaj.⁹⁰ Navedeni primjer dolazi iz skupa mišljenja središnjeg ureda porezne uprave.⁹¹

Upitom Poreznoj upravi⁹² pod nazivom „Zahtjev za ispitivanje zakonitosti postupanja i rada Financijske agencije u smislu pravilne primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi“ postavljeno je pitanje o zakonitosti rada djelatnika FINA-e i pravilnosti u primjeni ZFPPN. Naplata na teret jamca platca izvršena je aktivacijom zadužnice OV-6005/13 potvrđene kod javnog bilježnika 08.08.2013. kada je dužnik/izdavatelj već bio u postupku predstečajne nagodbe, što je suprotno zakonskim odredbama.

PU u navedenom predmetu iznijela je svoje mišljenje i tumačenje pravilne primjene ZFPPN bez ulaženja u sadržaj provjere zakonitosti rada djelatnika FINA-e.

Kada poduzetnik nije likvidan on je u obavezi poduzeti sve mjere financijskog restrukturiranja kako bi ponovno osigurao likvidnost. Postupak predstečajne nagodbe kojoj je cilj povratiti likvidnost i solventnost poduzeća ne tolerira aktivnosti poput izdavanja zadužnica koje mogu dovesti do oštećenja ili dovođenja vjerovnika u neravnopravan položaj. U ovom je slučaju dvojbeno je li za izdavanje zadužnice pribavljena suglasnost povjerenika predstečajne nagodbe koji nadzire poslovanje dužnika, stvaranje obveza prema trećim osobama i izdavanje sredstava osiguranja plaćanja.

Predstečajna nagodba nema učinak na tražbine vjerovnika prema solidarnim dužnicima i jamcima platcima koji pored dužnika iz predstečajne nagodbe stoje u obvezi prema tom vjerovniku.⁹³

S obzirom na navedeno PU je dala mišljenje prema kojemu vjerovnik ima pravo potraživati i naplatiti tražbinu od jamca platca iz zadužnice bez obzira na status glavnog dužnika.

⁹⁰ Čl. 17., st. 3., Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, NN 108/12, 144/12, 81/13, 112/13, dalje u radu ZFPPN.

⁹¹ Zahtjev za ispitivanje zakonitosti postupanja i rada Financijske agencije u smislu pravilne primjene Zakona o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, Broj klase: 423-08/14-01/49, Uruđbeni broj: 513-07-21-01/14-2, Zagreb, 02.04.2014, www.porezna-uprava.hr, 20.12.2014.

⁹² Dalje u radu PU.

⁹³ Čl. 66., st. 14., ZFPPN, NN 108/12, 144/12, 81/13, 112/13.

Mišljenje je PU da je u ovom slučaju FINA u cijelosti postupila sukladno odredbama ZFPPN i ZPONS.

Iz navedenog primjera vidljivo je da je FINA odradila naplatu sukladno zakonskim propisima, dok se dužniku na teret može staviti nepoštivanje odredbi ZFPPN. Iz svega navedenog proizlazi da je blokada jamca platca i problemi koji su se zbog toga javili u njegovom poslovanju i redovnom izvršavanju obaveza posljedica možda nepromišljene odluke da pristupi kao jamac platac kod izdavanja zadužnice OV-6005/13 čime je direktno ugrozio svoje poslovanje. Ovakvi primjeri trebali bi poslužiti kao upozorenje fizičkim i pravnim osobama kod pružanja jamstva prilikom izdavanja zadužnica.

8.6. Naplata zadužnice državne uprave

Zadužnice koje izdaju uredi državne uprave specifične su zbog činjenice da ih javni bilježnici zbog nedostatka ovlasti nisu u mogućnosti upisati u Registar. Takve zadužnice u praksi stvaraju problem kada ih je potrebno naplatiti s obzirom na odredbe OZ-a koji nalaže potvrdu i upis zadužnice u Registar prije naplate.

Drugi problem s kojim se bilježnici susreću su zadužnice koje su uredi državne uprave izdali prije 15.10.2012. god. i koje nisu u mogućnosti upisati u Registar zbog formalno-tehničkih razloga, tj. nedostupnosti podataka iz UOP⁹⁴ na temelju kojih se vrši upis „starih“ zadužnica u Registar. Zaduhnice koje su izdali i ovjerali uredi državne uprave ostale su van zakona s obzirom da ih zakonske promjene ne spominju i ne reguliraju način njihovog evidentiranja u Registru.⁹⁵

S obzirom na navedenu problematiku takve zadužnice mogu se naplatiti jedino sudskim putem, što znači da će vjerovnik sudu podnijeti prijedlog za ovrhu zbog nemogućnosti izvansudske naplate preko FINA-e.⁹⁶

⁹⁴ Poslovni broj pod kojim je zadužnica ovjerena/potvrđena.

⁹⁵ Rončević V.: *Kako naplatiti (bjanko) zadužnicu ovjerenu od ureda državne uprave?*, www.iusinfo.hr, 08.01.2015.

⁹⁶ Čl. 211. OZ, NN 112/12, 25/13, 93/14.

8.7. Problem naplate starih zadužnica s obzirom na zakonske izmjene u 2014. god.

Problem naplate starih zadužnica, tj. zadužnice koje su ovjerene ili potvrđene prije 15.10.2012. god. nastao je krajem 2014. god. kada je zakonodavac izmjenama zakonskih i podzakonskih akata stvorio određenu nestabilnost i pomutnju u postupku naplate zadužnica. Prva izmjena koja se tiče naplate starih zadužnica dogodila se 01.09.2014. god. brisanjem st. 8. iz OZ kojim se propisuje obveza vjerovnika da prije podnošenja zadužnice na naplatu istu upiše u Registar. Druga izmjena nastala je donošenjem Pravilnika o izmjenama pravilnika o registru zadužnica i bjanko zadužnica koji je stupio na snagu 28.10.2014. god. Izmenama je brisan čl. 8. Pravilnika koji je javnim bilježnicima nalagao da zadužnice potvrđene prije 15.10.2012. god. na zahtjev vjerovnika upišu u Registar. S obzirom na zakonske izmjene nestale su sve zapreke prema odredbama OZ ili drugog zakonskog i podzakonskog akta da FINA provede ovrhu na temelju podnesene zadužnice koja nije upisana u Registar.

U razdoblju između 01.09.2014. i 28.10.2014. god. sve zadužnice koje je FINA zaprimila a da nisu evidentirane u Registru vraćene su vjerovnicima s uputom da je iste potrebno upisati u Registar. Nakon 28.10.2014. god. javni bilježnici nisu više u mogućnosti upisivati takve zadužnice u Registar pa je FINA obvezna sukladno odredbama OZ i ZPONS u propisanim rokovima provesti ovrhu na novčanim sredstvima ovršenika.

Po zaprimljenim zadužnicama FINA je do 01.01.2015. god. postupila na sljedeći način:⁹⁷

- zadužnice koje su upisane u Registar i na kojima se podaci podudaraju s podacima iz Registra, FINA će evidentirati u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje i na temelju istih postupiti
- zadužnice koje su upisane u Registar i na kojima se podaci ne podudaraju s onima iz Registra, FINA će vratiti podnositelju i po istima neće postupiti sukladno čl. 216. st.6. OZ
- zadužnice koje nisu upisane u Registar, Fina će evidentirati u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje i na temelju istih postupiti.

⁹⁷ Postupanje po zadužnicama - izmjena Pravilnika o registru zadužnica i bjanko zadužnica, www.hok-cba.hr, 20.11.2014.

Na probleme s naplatom zadužnica od 01.09.2014. pa nadalje, tj. do 01.01.2015. Ministarstvo pravosuđa reagiralo je donošenjem Okružnice 03.11.2014. god. koju je uputilo HJK i FINA-i. Okružnica propisuje da stare i neupisane zadužnice nije potrebno upisati prije naplate, a na zahtjeve za izravnu naplatu FINA mora postupiti kao u slučaju pravomoćnog rješenja o ovrsi. To podrazumjeva blokadu računa ovršenika, pljenidbu sredstava i protek roka od 60 dana zbog prigovora prije uplaćivanja sredstava na račun ovrhovoditelja.⁹⁸

Nakon 01.01.2015. god. FINA provodi naplatu zaprimljenih zadužnica sukladno odredbama čl. 208. OZ-a koji tada stupa na snagu, a koji propisuje da se po potvrđenim i upisanim u Registar zadužnicama postupi kao da su pravomoćna rješenja o ovrsi. Zadužnice koje su potvrđene ali nisu upisane u Registar ili koje su samo ovjeren od strane javnog bilježnika tretirat će se kao zahtjev za izravnu naplatu.

Zakonske izmjene koje nisu po pitanju rokova prestanka važenja jednih propisa i početka važenja novih propisa usklađene uzrokovale su nervozu među vjerovnicima i stvorila „zakonski vakum“. Novim odredbama OZ predviđa brzu naplatu preko FINA-e samo za zadužnice koje su potvrđene i evidentirane u Registru. Realizacija naplate starih zadužnica produžit će se na rok od 60 dana za vrijeme kojega će sredstva za naplatu najprije biti pod blokadom. Stare zadužnice bez potvrde od 01.01.2015. god. možemo svrstati u zadužnice niže kvalitete. Za takve zadužnice predviđen je novi mehanizam zaštite dužnika od zlouporabe zadužnice koji uključuje dostavljanje dužniku informacije da je zadužnica podnesena na naplatu i priliku da istu ospori ukoliko dužnik primjeti neku nepravilnost.⁹⁹

8.8. Broj i vrijednost naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.

Statistički podaci HNB o bezgotovinskom platnom prometu iskazani su na agregiranoj osnovi na temelju podataka iz izvještaja banaka i kartičarskih kuća. Uvidom u statističke podatke HNB možemo promatrati obujam naplate potraživanja na temelju aktiviranih zadužnica u promatranom razdoblju.

⁹⁸ Varošanać S.: *Stare zadužnice u zakonskom vakuumu, vjerovnici u problemu*, www.poslovni.hr, 30.09.2014.

⁹⁹ Ibid.

Tabelarni i grafički prikazi u nastavku rada prikazuju ostvarenu naplatu u promatranom razdoblju kroz broj i vrijednost naplaćenih zadužnica. Podaci prikazuju terećenje transakcijskih računa građana i poslovnih subjekata.

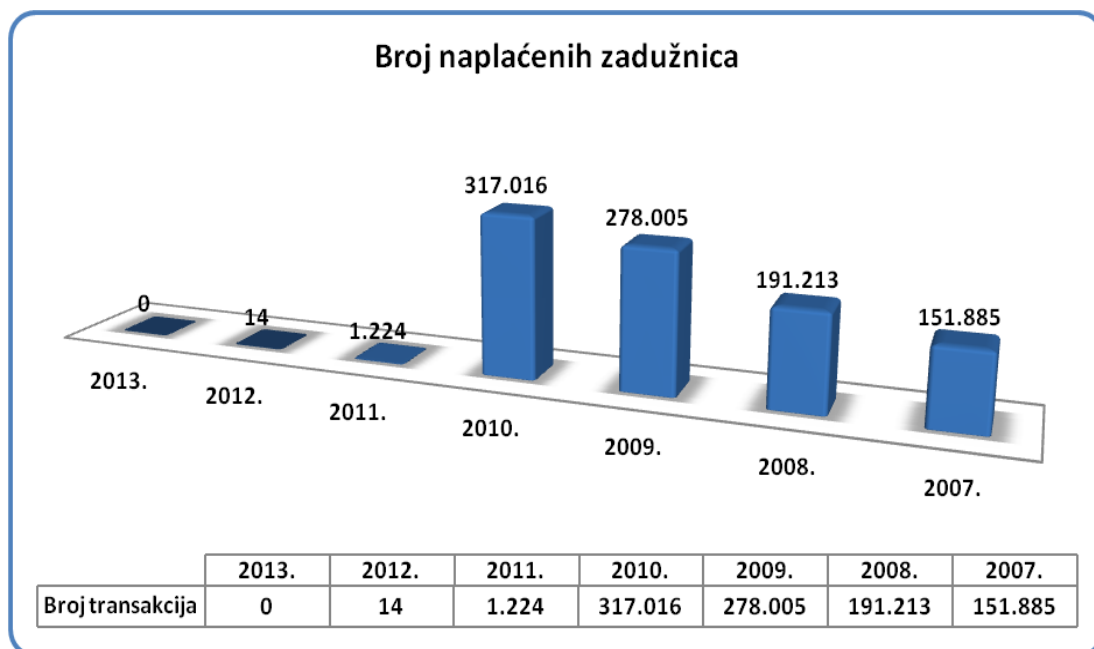
Tablica 3.: Broj naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.

Godina	Broj platnih transakcija na temelju zadužnica					
	Građani	Udio*	Poslovni subjekti	Udio*	UKUPNO	Udio
2013.	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%
2012.	14	0,00%	0	0,00%	14	0,00%
2011.	894	0,12%	330	0,74%	1.224	0,15%
2010.	82.231	5,26%	234.785	18,50%	317.016	11,20%
2009.	44.160	1,54%	233.845	20,36%	278.005	6,94%
2008.	29.850	0,70%	161.363	15,92%	191.213	3,61%
2007.	22.107	0,43%	129.778	13,93%	151.885	2,49%
UKUPNO	179.256		760.101		939.357	

*Udio u bezgotovinskim platnim transakcijama na temelju zaprimljenih osnova za plaćanje

Izvor: Obrada autora prema statističkim podacima HNB-a; Izvješća o podacima platnog prometa, www.hnb.hr, 20.01.2015.

Grafikon 1.: Broj naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.

Izvor: Obrada autora prema statističkim podacima HNB-a; Izvješća o podacima platnog prometa, www.hnb.hr, 20.01.2015.

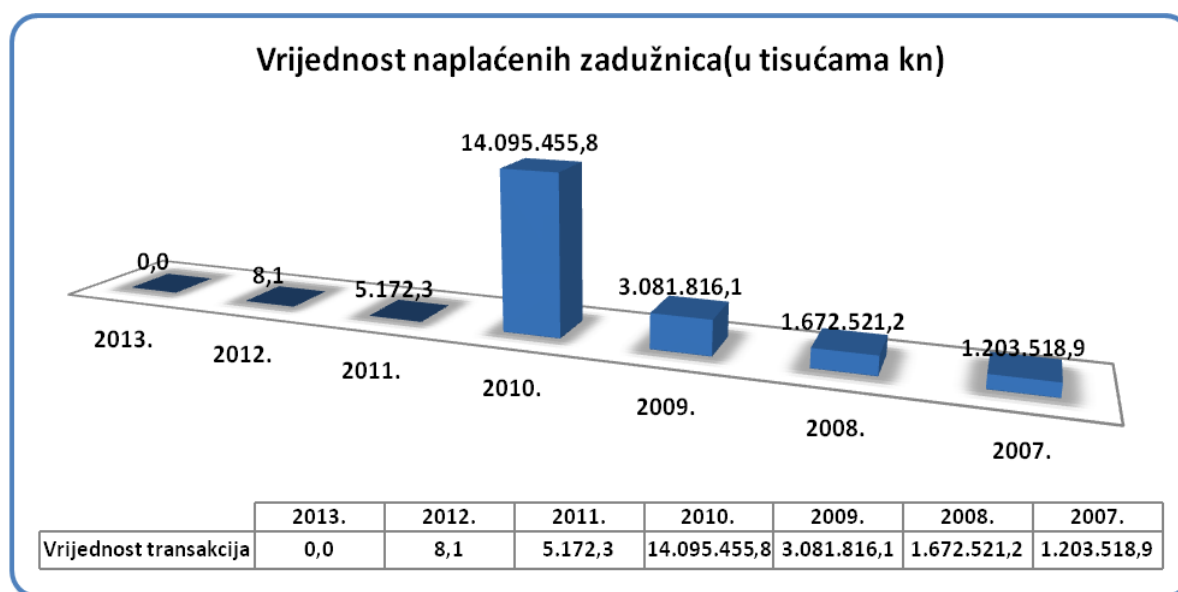
Tablica 4.: Vrijednost naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.

Godina	Vrijednost platnih transakcija				u tisućama kuna	
	Gradani	Udio	Poslovni subjekti	Udio	UKUPNO	Udio
2013.	0,0	0,00%	0,0	0,00%	0,0	0,00%
2012.	8,1	0,00%	0,0	0,00%	8,1	0,00%
2011.	1.782,0	0,37%	3.390,4	0,03%	5.172,3	0,04%
2010.	122.231,8	6,87%	13.973.224,0	39,95%	14.095.455,8	38,35%
2009.	144.137,1	7,19%	2.937.678,9	23,07%	3.081.816,1	20,91%
2008.	42.420,6	1,54%	1.630.100,6	14,05%	1.672.521,2	11,66%
2007.	36.689,8	1,13%	1.166.829,1	12,03%	1.203.518,9	9,29%
UKUPNO	347.269,4		19.711.223,1		20.058.492,5	

*Udio u bezgotovinskim platnim transakcijama na temelju zaprimljenih osnova za plaćanje

Izvor: Obrada autora prema statističkim podacima HNB-a; Izvješća o podacima platnog prometa, www.hnb.hr, 20.01.2015.

Grafikon 2.: Vrijednost naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.

Izvor: Obrada autora prema statističkim podacima HNB-a; Izvješća o podacima platnog prometa, www.hnb.hr, 20.01.2015.

Prezentirani podaci prikazuju bezgotovinske platne transakcije koje terete transakcijske račune pravnih i fizičkih osoba u poslovnim bankama. Podaci o naplati odnose se na transakcije izvršene temeljem zaprimljenih osnova za plaćanje, tj. zadužnica. Promatrano razdoblje je 2007. - 2013. god.

Od svih transakcija koje spadaju u bezgotovinske platne transakcije na temelju zaprimljenih osnova za plaćanje¹⁰⁰, naplata zadužnica u promatranom razdoblju zauzima relativno mali postotni udio. Kada govorimo o broju naplaćenih zadužnica taj udio se kreće u rasponu od 0% pa najviše do 11,20%, a slično je i s vrijednosti naplaćenih zadužnica gdje se udio naplaćenih zadužnica kreće u rasponu od 0% do 38,35%. Razlog zbog kojeg je 2011. god. postotni udio u statistikama HNB naglo smanjen, a 2012. i 2013. god. sveden na 0% su zakonske promjene. Donošenjem ZPONS-a zadužnica je svrstana u red osnova za plaćanje čiju naplatu provodi FINA pa se od 01.01.2011. god. zadužnice više ne podnose na naplatu poslovnim bankama zbog čega se podaci o naplati gube iz statistika HNB-a.

U promatranom razdoblju broj naplaćenih zadužnica raste od 2007. god. pa sve do 2010. god. kada dostiže vrhunac i brojku od 317.016 naplaćenih zadužnica. Od toga na fizičke osobe otpada 82.231 zadužnica a na pravne osobe 234.785 zadužnica.

Vrijednost naplaćenih zadužnica raste proporcionalno porastu broja naplaćenih zadužnica i najveće vrijednosti ostvaruju se 2010. god. kada dostiže brojku od 14.095.455,8 mlrd. kn. Od ukupno naplaćenog iznosa 122.231,8 mil. kn naplaćeno je od fizičkih osoba, a 13.973.224 mlrd. kn od pravnih osoba. Ako zasebno promatramo vrijednost naplaćenih zadužnica od pravnih i fizičkih osoba možemo uočiti da je vrijednost naplaćenih zadužnica od građana veća 2009. god. kada je dosegla svoj vrhunac na 144.137,1 mil. kn.

¹⁰⁰ Čekovi, mjenice, zadužnice, sudska rješenja, rješenja upravnih tijela i javnih ustanova.

9. ZAKLJUČAK

Zadužnica je imala dug i trnovit put od svoje pojave 1996. god. pa do danas kada je postala opće prihvaćen instrument osiguranja. Kreiranjem i uvođenjem u platni promet zadužnice pod nazivom „institut zapljene po pristanku dužnika“ namjera zakonodavca bila je doskočiti problemu insolventnosti koji je mučio gospodarstvenike i cijeli financijski sustav RH. Instrumentom poput zadužnice pokušalo se u isto vrijeme riješiti dva problema, osiguranje naplate i naplata potraživanja na brz i efikasan način. Zaduznica je trebala omogućiti imatelju da na relativno brz i jednostavan način vansudskim putem naplati svoje potraživanje od dužnika. Nastojanja zakonodavca nisu urodila plodom s obzirom da institut nije odmah zaživio.

Dodatnim zakonskim izmjenama 1999. god. došlo je do svojevrsnog „redizajna“ postojećeg instituta kojemu je sada pružena nova šansa pod nazivom „institut zadužnice“. Tržište je i dalje loše reagiralo na zadužnicu, a u poslovanju se i dalje preferiraju instrumenti poput akceptnog naloga, obračunskog čeka i mjenice. Među prvima koji prepoznaju vrijednost zadužnice su banke koje zadužnicu koriste za osiguranje plasiranih kredita.

Konstantnim zakonskim izmjenama zadužnica je doživjela značajna poboljšanja što je rezultiralo općim prihvaćanjem zadužnice kao instrumenta osiguranja. Tržište je prepoznalo zadužnicu kao jedan od boljih instrumenata kojim pravna ili fizička osoba može jednostavno i efikasno zaštititi svoje poslovanje i/ili interese. Jednostavna za korištenje i sa snagom pravomoćnog rješenja o ovrsi, zadužnica je potisnula ostale instrumente i postala jedan od značajnijih i najčešće korištenih instrumenata osiguranja.

Osim što je jednostavna za korištenje i efikasna, zadužnica je i relativno siguran instrument osiguranja. Njezina sigurnost ne odnosi se isključivo na pravnu narav zadužnice kao ovršne isprave i pravomoćnog rješenja o ovrsi što joj daje određenu težinu, već je tu i činjenica da je rukovanje zadužnicom uređeno i detaljno propisano zakonskim i podzakonskim aktima. Brojnim intervencijama zakonodavac je uredio postupak izdavanja i način postupanja sa

zadužnicom. To je posebno vidljivo osnivanjem Registra koji između ostaloga ima za cilj smanjiti broj zlouporaba zadužnica. Tim činom zadužnica je dobila dodatno na sigurnosti i snazi kao instrument s obzirom da se prava vjerovnika i dužnika dodatno štite i jamči se veća razina sigurnosti nego kod nekih drugih instrumenata.

Uz brojna pravna obilježja, zadužnica je i javna isprava što znači da iza njezinog izdavanja stoji potvrda javnog bilježnika kao odgovorne osobe koja jamči da je forma i sadržaj zadužnice u skladu sa zakonskim propisima i da može ispuniti svrhu za koju je izdana. Uz to zadužnica ima obilježja vrijednosnog papira, tj. njezinim izdavanjem nastaje obligacija koja izdavatelja obvezuje da na traženje imatelja zadužnice ispuni obvezu plaćanjem tražbine koja proizlazi iz osnovnog posla.

Svoju vrijednost pokazala je nakon 2008. god. kada su negativni trendovi na tržištu uzrokovani globalnom ekonomskom krizom doveli brojne gospodarstvenike u situaciju da nisu bili u mogućnosti servisirati svoje obveze. Povećana nelikvidnost i insolventnost pravnih osoba dovela je do brojnih stečajeva i zatvaranja poduzeća, a posebno su je osjetili mali poduzetnici, obrtnici i OPG. Poduzeća koja su opstala pokušala su smanjiti troškove kako bi prevladala krizu, često na način da smanje broj zaposlenih. Rastom nezaposlenosti insolventnost se proširila i na građane što je dodatno pogoršalo ekonomsku situaciju u zemlji. Upravo u tom razdoblju mnogi vjerovnici koji nisu mogli naplatiti svoja potraživanja aktivirali su zadužnice koje su uzeli od svojih dužnika kao instrument osiguranje naplate. Navedeno se može vidjeti iz statističkih podataka HNB-a koji pokazuju gotovo dvostruko veći broj naplaćenih zadužnica (broj i vrijednost) u 2009. god. u usporedbi s 2008. god. koja se uzima kao godina početka krize. Trend porasta broja aktiviranih i naplaćenih zadužnica nastavio se i u 2010. god.

Zbog svih navedenih karakteristika zadužnica je postala instrument koji je opće prihvaćen sa širokom primjenom na tržištu. Razlog su jednostavnost u korištenju, relativno mali troškovi izdavanja i visoka efektivnost u naplati. U gospodarskim kretanjima sve se svodi na novac, tj. kako naplatiti dobro ili uslugu. Zaduhnica je ta koja je uspjela barem djelomično otkloniti neizvjesnost naplate i vjerovnicima pružiti određenu razinu sigurnosti. Zbog poremećaja na

tržištu uzrokovanih krizom mnogi sudionici u gospodarskim kretanjima izgubili su povjerenje u bliske partnere i klijente s besprijerodnim bonitetnim ocjenama pa je postalo normalno i od najbližih suradnika tražiti zadužnicu kao osiguranje. Ovakvi postupci su opravdani s obzirom da svaki vjerovnik mora prije svega štititi svoje poslovanje. Tome u prilog idu statistike HNB-a iz kojih se vidi da je od početka krize 2008. god. pa do 2010. god. broj naplaćenih zadužnica gotovo udvostručen, a vrijednost naplaćenih zadužnica povećana je višestruko.

Upravo je u ovim kriznim vremenima zadužnica pokazala u cijelosti mogućnosti koje nudi, ali prije svega snagu koja stoji iza nje kao instrumenta osiguranja i instrumenta naplate. Većina sudionika na financijskom i gospodarskom tržištu RH prije 2008. god. zadužnicu su vidjeli uglavnom kao instrument osiguranja, tj. formalnost koja se mora zadovoljiti kako bi se dogovorio ili zaključio neki posao.

Poremećaji na financijskom tržištu i gospodarstvu u cjelini pokazali su vjerovnicima mogućnosti i prednosti zadužnice u praksi. Za mnoge vjerovnike koji su se našli u situaciji da ne mogu naplatiti svoja potraživanja, ovaj instrument osiguranja postao je slamka spasa. Mnogi vjerovnici aktivacijom zadužnica preko noći su pretvorili ovaj instrument osiguranja u učinkovit instrument naplate. Aktivacija zadužnice ne znači da će vjerovnik uvijek naplatiti svoje potraživanje u 100%-om iznosu, ali mu pruža mogućnost da se naplati barem djelomično. Ako se vansudska naplata pokaže nemogućom vjerovnik uvijek može pribjeći naplati sudskim putem. Unatoč brojnim mogućnostima, određeni broj zadužnica uvijek ostane nenaplativ. Ta činjenica ne umanjuje važnost zadužnice jer ne postoji savršen i 100% učinkovit instrument osiguranja naplate. Ono što zadužnica može osigurati su veća sigurnost za vjerovnika i više mogućnosti u postupku naplate nego što to mogu ponuditi neki drugi instrumenti.

LITERATURA

Knjige:

- Amon F. et. al.: *Mjenica i zadužnica; i ostali načini podmirenja obveza; prijeboj, cesija, asignacija*, TEB Poslovno savjetovanje d.o.o., Zagreb, 2006.
- Briški D. et. al.: *Plaćanje i osiguranje plaćanja*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb, 2011.
- Wasserbauer B., Grgat I.: *Znanstveni i stručni rad - načela i metode*, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2007.

Časopisi i publikacije:

- Božić V.: „Prijevarena kao kazneno djelo protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 48, 1/2011.
- Cindrić S.: „Naplata po zadužnici u praksi“, *Financije, pravo i porezi*, TEB poslovno savjetovanje, 5/13
- Mihelčić G.: „Zadužnica i bjanko zadužnica u svjetlu novouvedenih pravila o registru zadužnica i bjanko zadužnica“, *Javni bilježnik*, br. 38, svibanj 2013.
- Mijatović E., Pokrivač D.: „Aktivnosti financijskih institucija RH s ciljem usklađivanja s EU sustavom platnog prometa“, *Učenje za poduzetništvo*, Vol. 3., No. 2, 2013.

Internet:

- Naplata i osiguranje potraživanja: Udruženje obrtnika Poreč, www.uoporec.hr, 12.01.2015.
- Internet stranica tvrtke OmniAspect d.o.o., www.notaiportal.eu, 22.12.2014.
- Hrvatska odvjetnička komora, www.hok-cba.hr, 20.11.2014.
- Porezna uprava, www.porezna-uprava.hr, 20.12.2014.
- Portal IUS-INFO, www.iusinfo.hr, 10.01.2015.
- Poslovni dnevnik, www.poslovni.hr, 15.01.2015.
- Hrvatska narodna banka, www.hnb.hr, 20.01.2015.

Zakonski i podzakonski akti:

- Kazneni zakon, NN 125/11 i 144/12
- Ovršni zakon, NN 57/96 i 29/99
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o obliku, sadržaju i uporabi obrazaca platnog prometa, NN 12/02
- Pravilnik o izmjenama pravilnika o registru zadužnica i bjanko zadužnica, NN 125/14
- Pravilnik o načinu i postupku provedbe ovrhe na novčanim sredstvima, NN 06/13
- Pravilnik o nagradama i naknadi troškova javnih bilježnika u ovršnom postupku, NN 139/10
- Pravilnik o obliku i sadržaju bjanko zadužnice, NN 115/12
- Pravilnik o obliku i sadržaju zadužnice, NN 115/12
- Pravilnik o registru zadužnica i bjanko zadužnica, NN 115/12, 125/14
- Pravilnik o vrstama i visini naknada za obavljanje poslova propisanih Zakonom o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, NN 105/10, 124/11, 52/12 i 6/13
- Zakon o financijskom poslovanju i predstečajnoj nagodbi, NN 108/12, 144/12, 81/13, 112/13
- Zakon o javnom bilježništvu, NN 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 75/09
- Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11
- Zakon o platnom prometu, NN 133/09, 136/12
- Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, NN 91/10, 112/12

POPIS ILUSTRACIJA

Popis Tablica Stranica

Tablica 1.: Usporedba mjenice i zadužnice	16
Tablica 2.: Usporedba obične i bjanko zadužnice.....	43
Tablica 3.: Broj naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.	68
Tablica 4.: Vrijednost naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.	69

Popis Slika

Slika 1.: Primjer izjave o prijenosu zadužnice na obrascu zadužnice.....	25
Slika 2.: Primjer prijedloga za amortizaciju zadužnice.....	32
Slika 3.: Obrazac obične zadužnice-stranica 1.....	35
Slika 4.: Obrazac obične zadužnice-stranica 2.....	37
Slika 5.: Obrazac obične zadužnice-stranica 3. i 4.....	38
Slika 6.: Obrazac obične zadužnice-stranica 1.....	41
Slika 7.: Obrazac obične zadužnice-stranica 2.....	42
Slika 8.: Obrazac obične zadužnice-stranica 3. i 4.....	42
Slika 9.: Primjer klauzule osiguranja iz ugovora.....	44
Slika 10.: Potvrda o upisu zadužnice.....	48
Slika 11.: Primjer zahtjeva za naplatu zadužnice.....	54
Slika 12.: Grafički prikaz naplate zadužnice.....	57
Slika 13.: Primjer prijedloga za ovrhu.....	60

Popis grafikona

Grafikon 1.: Broj naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.....	68
Grafikon 2.: Vrijednost naplaćenih zadužnica u razdoblju 2007. - 2013. god.....	69

POPIS PRILOGA

Stranica

Prilog I: Primjer ispunjene obične zadužnice izdane računalnim ispisom prema tekstu obrasca.....	78
Prilog II: Primjer ispunjene bjanko zadužnice.....	80
Prilog III: Primjer Zahtjeva za upis u registar zadužnica i bjanko zadužnica.....	81

Prilog I: Primjer ispunjene obične zadužnice izdane računalnim ispisom prema tekstu obrasca

Obrazac zadužnice – stranica 1.

ZADUŽNICA

Dužnik: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: Horvat d.o.o.

Sjedište/mjesto i adresa: Karlovac; Senjska 2c

OIB: 10987654321

DAJE SUGLASNOST

Da se radi naplate tražbine Vjerovnika: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: Karlovačka banka d.d.

Sjedište/mjesto i adresa: Ivana Gorana Kovačića 1

OIB: 08106331075

u iznosu od [1]: 25.000,00 kn (slovima: dvadeset i pet tisuća kuna)

uvećano za [2]: Bez uvećanja

sa zateznom kamatom po stopi od [3]: 12%

a koja teče od dana dospijeca određenog od strane vjerovnika prilikom podnošenja zadužnice na naplatu, do namirenja, zaplijene svi računi koje ima kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s izjavom sadržanom u ovoj zadužnici, isplaćuje vjerovniku.

Vjerovnik je ovlašten sam odrediti opseg ili vrijeme ispunjenja tražbine prilikom podnošenja zadužnice na naplatu, odnosno u prijedlogu za provedbu ovrhe ili prijedlogu za ovrhu.

Ova zadužnica izdaje se u jednom primjerku i ima učinak pravomoćnog rješenja o ovrsi kojim se zapljenjuje tražbina po računu i prenosi na ovrhovoditelja.

Na ovoj zadužnici ili u dodatnim ispravama uz ovu zadužnicu, istodobno kad i dužnik ili naknadno, obvezu prema vjerovniku mogu preuzeti i druge osobe u svojstvu jamaca plateca, davanjem pisane izjave koja je po svojem sadržaju i obliku ista s izjavom dužnika.

Ovu zadužnicu Financijskoj agenciji (u daljnjem tekstu: Agencija) dostavlja vjerovnik ili nadležni javni ovršitelj s učincima dostave pravomoćnog sudskog rješenja o ovrsi izravno, preporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom neposrednom dostavom ili preko javnog ovršitelja, odnosno javnog bilježnika.

Vjerovnik može svoja prava iz ove zadužnice prenositi ispravom na kojoj je javno ovjerenjen njegov potpis na druge osobe, koje u tom slučaju stječu prava koja je po ovoj zadužnici imao vjerovnik.

Na temelju isprava iz članka 125. stavak 1. i 2. Ovršnog zakona, vjerovnik može po svom izboru zahtijevati na način propisan Ovršnim zakonom od Agencije naplatu svoje tražbine od dužnika ili jamaca plateca, ili i od dužnika i jamaca plateca, a banka je dužna po nalogu Agencije isplatiti vjerovnika ako ima novca na računima dužnika ili odmah izvjestiti Agenciju o nemogućnosti isplate.

Vjerovnik može od Agencije zahtijevati da mu vrati ovu zadužnicu ako njegova tražbina nije u cijelosti namirena. U tom će slučaju Agencija naznačiti na ovoj zadužnici s kojega je računa naplaćen koji iznos troškova, kamata i glavnice. Ako je vjerovnik u cijelosti namirio svoju tražbinu prema ispravi iz članka 125. stavak 1. i 2. Ovršnog zakona, Agencija će obavijestiti o tome dužnika ili jamca plateca i na njegov mu je zahtjev predati.

Isprave iz članak 125. stavka 1. i 2. Ovršnog zakona imaju svojstvo ovršnih isprava na temelju kojih se može tražiti ovrha protiv dužnika ili jamaca plateca na drugim predmetima ovrhe.

Dužnik odnosno jamac plateca je suglasan i pristaje da mu javni bilježnik, nakon potvrde, izda izvornik ove zadužnice u skladu s odredbom članka 50. stavak 2 Zakona o javnom bilježništvu (»Narodne novine«, broj 78/93., 29/94., 162/98., 16/07. i 75/09.)

Mjesto i datum izdavanja

Potpis dužnika

Karlovac, 15.12.2014.

Ivan Horvat

[1] Napomena: Iznos tražbine upisuje se brojkom i slovima. Ostali brojevi i datumi upisuju se samo brojkama. Rođeno ime i datum rođenja se ne upisuju. Prazna mjesta u tekstu nije potrebno popuniti crtama.

Upisati tražbinu u kunama ili u kunama uz valutnu klauzulu ili u stranoj valuti, brojkom i slovima

[2] Upisati ugovorne kamate i ostale sporedne tražbine ako ih ima, ili upisati riječi »bez uvećanja«

[3] Upisati stopu zatezne kamate

Jamac platac: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____

Sjedište/mjesto i adresa: _____

OIB: _____

SUGLASAN SAM

da se radi naplate tražbine vjerovnika iz ove zadužnice zaplijee svi moji računi kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s mojom izjavom sadržanom u ovoj zadužnici, isplaćuje vjerovniku.

Mjesto i datum izdavanja:

Potpis jamca platca:

Jamac platac: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____

Sjedište/mjesto i adresa: _____

OIB: _____

SUGLASAN SAM

da se radi naplate tražbine vjerovnika iz ove zadužnice zaplijene svi moji računi kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s mojom izjavom sadržanom u ovoj zadužnici, isplaćuje vjerovniku.

Mjesto i datum izdavanja:

Potpis jamca platca:

Jamac platac: Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i prezime: _____

Sjedište/mjesto i adresa: _____

OIB: _____

SUGLASAN SAM

da se radi naplate tražbine vjerovnika iz ove zadužnice zaplijene svi moji računi kod banaka te da se novac s tih računa, u skladu s mojom izjavom sadržanom u ovoj zadužnici, isplaćuje vjerovniku.

Mjesto i datum izdavanja:

Potpis jamca platca:

Prilog II: Primjer ispunjene bjanko zadužnice

Obrazac bjanko zadužnice — stranica 1.

BJANKO ZADUŽNICA

Do¹: 10.000,00 kn n (slovima: Deset tisuća kuna)

Dužnik:² _____

Tvrtka ili skraćena tvrtka / naziv / ime i prezime: Horvat d.o.o.

Sjedište / mjesto / adresa: Karlovac, Senjska 2c

OIB: 10987654321

DAJE SUGLASNOST

da se radi naplate tražbine u iznosu od³ _____ kn (slovima: _____ kuna)

sa zateznom kamatom na taj iznos koja teče od _____

do namirenja⁴ po stopi od _____ zaplijene svi računi kod banaka

te da se novčanu sredstva s tih računa, u skladu s izjavom sadržanom u ovoj ispravi, izravno s računa isplate

vjerovniku⁵: _____

Tvrtka ili skraćena tvrtka / naziv / ime i prezime: _____

Sjedište / mjesto / adresa: _____

OIB: _____

Ova isprava izdaje se u jednom primjercu i ima snagu pravomoćnoga rješenja o ovrsi kojim se zapljuje tražbina po računima i prenosi na uvoznodržitelja.

Ova bjanko zadužnica s naknadno ispisanim iznosom tražbine i podacima o vjerovniku (financijskoj agenciji) (u daljnjem tekstu: Agencija) i učesnicima dostaje pravomoćnoga sudskog rješenja o ovrsi, dostavlja vjerovnik izravno, priporučenom poštanskom pošiljkom s povratnicom napravljenom dostavom ili preko javnoga bilježnika. Dostavom ove bjanko zadužnice zapljuje se tražbina po računima i prenosi se na vjerovnika.

Na ovoj bjanko zadužnici ili u dodanim ispravama uz nju, istodobno kao i dužnik ili naknadno, obavezu prema vjerovniku mogu preuzeti i druge osobe u svojstvu jamaca plataca, i to dvostruki pisani izjave koja je po svojem sadržaju i obliku ista s izjavom dužnika.

Vjerovnik može svoja prava iz ove bjanko zadužnice prenosi ispravom na kojoj je javno ovršen njegov potpis na druge osobe, koje u tom slučaju stječu prava koja je po toj ispravi imao vjerovnik.

Na temelju ove bjanko zadužnice i u dodatnim ispravama uz nju vjerovnik može po svom izboru zahtijevati na način propisan Ovršnim zakonom, od Agencije naplatu svoje tražbine od dužnika ili jamaca plataca, ili od dužnika i jamaca plataca.

Vjerovnik može od Agencije zahtijevati da mu vrati ovu bjanko zadužnicu ako njegova tražbina nije u cijelosti namirena. U tom će slučaju Agencija naznačiti na toj bjanko zadužnici s kojega je račun naplaćen koji iznos troškova, kamata i glavnice. Ako je vjerovnik u cijelosti namirio svoju tražbinu prema ovoj bjanko zadužnici Agencija obavijesti će o tome dužnika ili jamca platca i na njegov mu je zahtjev predati. Ovu bjanko zadužnicu ima svojstvo ovršne isprave na temelju koje se može tražiti ovrha protiv dužnika ili jamaca platca na drugom predmetnom ovrhu.

Ova bjanko zadužnica izdana je u pogledu svojeg sadržaja ako je vjerovnik naknadno napisao iznos tražbine koji je manji ili jednak onome za koji ima je dužnik kao suglasnost u trenutku kada je potvrđena kod javnog bilježnika ili podatke o vjerovniku.

Dužnik odnosno jamca platca: s suglasnošću i pristaje da mu javni bilježnik, nakon potvrde, izda izvornik ove bjanko zadužnice sukladno odredbi članka 50. stavak 2. Zakona o javnom bilježništvu (Narodne novine: 78/93, 29/94, 162/98, 16/07, 73/09).

Mjesto i datum izdavanja⁶: Karlovac, 16.12.2014.

Potpis dužnika: Ivan Horvat

Napomena:

¹ Može se ispisati: do 5.000,00 kn, do 10.000,00 kn, do 50.000,00 kn, do 100.000,00 kn, do 500.000,00 kn ili do 1.000.000,00 kn.

² Zatezne kamate mogu teći najranije od dana izdavanja ove zadužnice.

³ Podatke pod 1., 2. i 6. popunjava dužnik; podatke pod 3. popunjava vjerovnik, a podatke pod 5. može popuniti dužnik prigodom izdavanja ove zadužnice, a može naknadno i vjerovnik.

⁴ Podatke popunjava dužnik.

⁵ Podatke popunjava vjerovnik.

⁶ Podatke popunjava dužnik.

Narodne novine d.d., Zagreb — 1021 011540

Oznaka za narudžbu: UT-1-638/BZ

3 850157 063789

Tiskanje zaštićeno U-NH110/12
Pretiskivanje zabranjeno

Prilog III: Primjer Zahtjeva za upis u registar zadužnica i bjanko zadužnica

TEKST ZAHTJEVA:

Redni broj: _____
Zaprimljeno: _____
(popunjava javni bilježnik)

**ZAHTJEV ZA UPIS U REGISTAR ZADUŽNICA I BJANKO ZADUŽNICA SUKLADNO ČL. 216. st.1. i st. 6.
OVRŠNOG ZAKONA (NN 112/12)**

Podnositelj zahtjeva/Vjerovnik:

Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime i

prezime: _____

Sjedište/mjesto i adresa: _____

OIB: _____

„ Temeljem čl. 216. stv.1. i st.6. Ovršnog zakona (nn 112/12), iz razloga podnošenja na naplatu, podnosimo zahtjev za upis u Registar **zadužnica i bjanko zadužnica** niže navedenu zadužnicu/bjanko zadužnicu te pod **materijalnom i kaznenom odgovornošću** jamčim/mo da su svi podaci navedeni u zadužnici/bjanko zadužnici koja se nalazi u privitku istiniti, slijedom čega zahtijevam/mo da se isti podaci prepisu/unesu u Registar zadužnica i bjanko zadužnica koji vodi HJK, sve kako slijedi:

A. ZADUŽNICU / BJANKO ZADUŽNICU (zaokružiti)

ovjerenu / potvrđenu dana _____,

pod posl.br. OV- _____

1.osoba koja je izdala zadužnicu i bjanko zadužnicu:

Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime prezime: _____

Sjedište/mjesto i adresa: _____

OIB: _____

2. u čiju korist je zadužnica izdana :

Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime prezime: _____

Sjedište/mjesto i adresa: _____

OIB: _____

3. je li preuzeto jamstvo iz zadužnice ili bjanko zadužnice:

da ne (zaokružiti)

3.1. tko je preuzeo jamstvo :

Tvrtka ili skraćena tvrtka/naziv/ime prezime: _____

Sjedište/mjesto i adresa: _____

OIB: _____

4. visinu tražbine/najviši iznos tražbine _____

6. zahtjeva li da mu o izvršenom upisu u Registar javni bilježnik izda potvrdu o upisu sukladno odredbama ZJB: da ne (zaokružiti)

B. Uz zahtjev za upis zadužnice/bjanko zadužnice prilaže se:

- izvornik/ovjerena preslika/preslika/ zadužnice/bjanko zadužnice:

posl.br. OV _____, od _____ godine.

posl.br. OV _____, od _____ godine.

posl.br. OV _____, od _____ godine.

U _____, _____

(potpis i pečat podnositelja zahtjeva/ vjerovnika)

*(prilikom izdavanja Potvrde naplaćuje se jbnagrada 30,00 kn + PDV, temeljem čl. 17 PPJT, jbn pristojba 10,00kn temeljem tr.bt. 11/1)